

BUDAPESTI CZÉGEK.

FÖLDVÁRY IMRE
férfitárat- és fehérenemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Telefon. **Arjegysek bérmentve.**
Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek.

„Toronyórák“
palota, lakanya, gyári órákat; villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** I. m. állami kedvezm. gőz-órágyára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költségjegyz. bérn.

ajánl és elhelyez
Bájosbányánál
Nagybányánál
Gyermekbányánál
Bányászoknál

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemelet).

A Magyar Asphalt
részvény-társaság
Budapest, Andrássy-út 30
elvállalja jótállás mellett legelőnyösebben
asphalt-burkolatok
fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökere száraztatását.
Telefon.

Franklin-Társulatnál megjelent.
POCSAJYÉK.
Regény.
Írta
Fröhlichné Mária Paula.
Ara füzve 1 frt 50 kr.

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
Alapított 1876
Veszek! Eladok! Cserélek!

LATZKOVITS A.
BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérenemű-gyáros ajánlja
uri divat- és fehérenemű-ujdonságait.

Elite kávéház
a budapesti karambol kör helyiségeivel
VII., Kerepesi-út 20.
A főváros legnagyobb kávéháza. Az ország legjobb 12 billiárdjával. Hideg buffet. Tiszta kész italok. Pontos kiszolgálás. Az összes bel- és külföldi hírlapok. 50 Telefon-Hirmondó Estenként cigányzene. Kétféle ventiláció.
Az Elite kávéház
tejesarnoka
a kiállítás területén. A villamos vasút megállóhelye. (Hőfűtő pavillon, jégesapokkal, a Ganz és malomipar pavillonok előtt.) A kiállítás látogatónak kedvező találkozási helye.
Hideg ételek és pompás italok rendez városi árak mellett.

Pokol kávéház
a híres Dante pokol-körkép területén levő kertben. A főváros legkedvesebb és legkellemesebb üdülő helye. Nap és eső ellen védő markisokkal. Előfák és bokrok között lévő árnyas lugasokkal. — **Rendez városi árak!**

Pilseni sörcsarnok
Ös-Budavárban.
A kiállításból átvívó hid lábánál. Czigányzene, katonazenae és külön színpaddal.
Elvünk mindenből a legjobbat nyújtani mérsekelt árakon.
HEINDL FERENCZ és ADORJÁN GYULA
tulajdonosok.

MARGIT-ORÉME
hírnöve, az elegáns hölgyek által használt arzeréme (nem zsíros kenőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arcot, eltávolítja az arcról mindenemű bőrtisztítást.
Egyedüli szer szeplő, májfoltok, pattanások, bőrráka (mitesser) ellen. Bámulatos batása abban rejlik, hogy a bőre kenve az által rögtön felvetik és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy szeplővel vagy májfoltokkal teljesen fedett arc 3-4 nap alatt alabástrom fehérré lesz.
Mivel nem zsíros — nappal is alkalmazható, — a erőmevel bekenő bőrön a hólygpor romokl tápad. Ara 50 kr. 1 frt.
Margit-szappan ára 35 kr. — Margit-hőlygpor, fehér, rózsás és oréme színben ára 60 kr. — Margit-fogpép 50 kr.
FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza,
Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár **BUDAPESTEN, Török József, Király-utca.**

Sz.-Lukácsfürdő
Nagy kénes iszapfürdő, iszapborogatások, meleg zuhanyfürdők. Massage, kádfürdők, külön férfi- és női gőzfürdők és uszodák.
részv.-társ.
Budapest.

Páris 1889. **Kitüntette** Brüsszel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor
Barella P. F. W.-tól Berlin SW., Friedrichstrasse 220, a franciaországi orvosi társulatok tagja. Orvosilag legjobban ajánlatik. Itendkívül sikeres, még idült gyomorbajoknál is. Szállít próbára ingyen, csupán a viteldj megterítése mellett, berlini főraktárból.
Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60
Raktár:
Budapest: Török József gyógysz.
király-utca 12. szám.

A természetes savanyúvizek között a
Krondorfi
alkalikus SAVANYÚKÚT
elsőrangú kitünőségek
egybevágó vegyelemzése: alapján milyenséggel
az első helyet foglalja el.
Magyarországi főraktár:
V. Széchenyi-utca 3. — Telefon 1108 sz.

27 éven át
v. állami kórházi igazgató orvos
gyógyít gyorsan, discretül és biztos sikerrel minden férfi és női bajt.
Czim: Kardos
specialista,
Kerepesi-út 6. (kerepesi-bazár) I. em. ajtó 2.—
Bendel: d. o. 7—8, 11—2,
d. u. 6—7-ig. Levélben is.

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely.
BUDAPEST.
A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. héviz künő eredményvel használtott a következő kóralakok ellen: köszvény, osz, szabák, idült kútegek, májgyomor, bélbántalmak, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, ég-, tüdőhurut, és idegbántalmak. Massage és villamos fürdő. Tiszta, portmentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási terem, posta, telefon, távirat, gyógyszerház és alismert jó konyha. Bendelő fürdőorvos dr. Bauer Antal főbercegi udvari orvos. Naponta katonas- és cigányzene. Hajóközlekedés félóránként.
Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig.
A szobaáraknál szept. hóban 30% engedmény. **Árszabály** kívánatra bérmentve küldetik.
2250
A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest.

A SZÉPSÉG APOLÁSÁHOZ.
Eddig el nem ért **HATÁS.**
KIELHAUSER H.
folyékony
Glycerin-Crème
ártalmatlan anyagokból készült sikerült vegyület, mely nemcsak a bőrt finomítja, hanem tényleg az ifjú üdéséget eleveníti és azt állandóan fenntartja. Legjobb óvszer levegő, szél és napsütés ellen eltávolít napfoltot, szeplőt, májfoltot és minden más bőrtisztítást.
Glycerin-Crème-Szappan
kiváló enyhe, bárszyszerű bőrt idéz elő. A Glycerin-Crème használatánál ajánlható a
Párisi Hőlygpuder
a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehér színre változtatja és azt simán és szárazon tartja.
Hamisított párisi hőlygpudertől és Glycerin-Crémétől óvakodjanak: csak az a valódi, melyen a címképen, valamint a leírásban a mellékelt védjegy van.
Raktár minden gyógyszerházb. és illatszer-üzletben.
Magyarországi főraktár: **„TÖRÖK JÓZSEF”** gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12.

VASÁRNAPI UJSÁG

34. SZÁM. 1896. BUDAPEST, AUGUSZTUS 23. 43. ÉVFOLYAM.

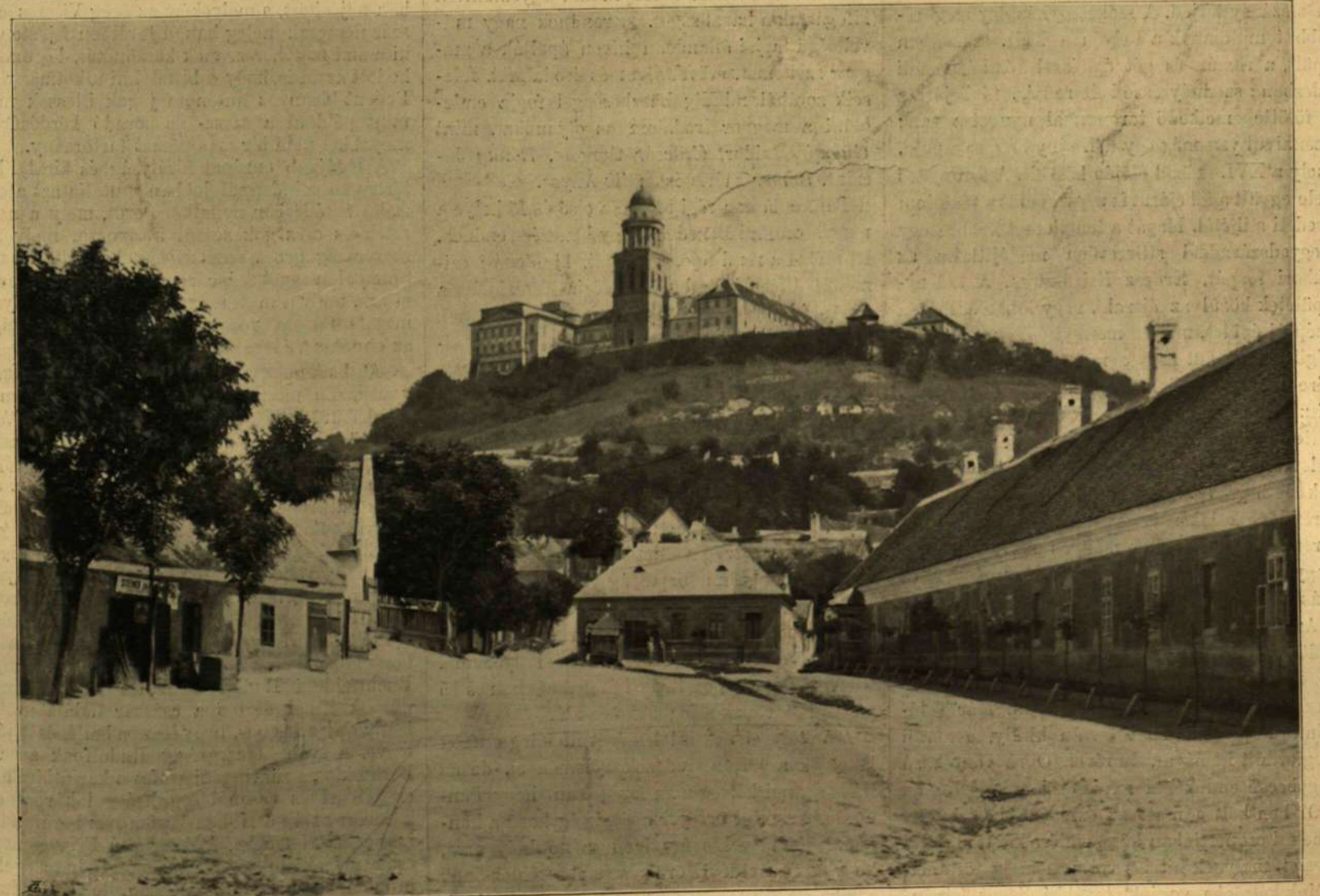
Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és egész évre 12 frt. Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 8 frt. Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre 5.—. Kétféle előfizetéshez a postai megkötés nélküli titeldj is csatolható.

PANNONHALMA.
MAGYARORSZÁG fönnállása ezredik évfordulójának alkalmából Pannonhalmán is országos emléket emelnek, melynek alapkövét a jelen augusztus hó 26-án fogják nagy ünnepséggel letenni. A magyar kormány részéről dr. **Walliscs Gyula** vallás- és közoktatásügyi miniszter fog itt megjelenni és alkalmi beszédet tartani. A kormány részéről igen tapintatos választás, hogy ide képviselőjeül éppen a vallás- és közoktatásügyi minisztert küldi ki, mert Pannonhalma az az ősi hely, a mely egy részről egyik első terjesztő fészke volt a Szent

Istvánról országossá tett keresztény vallásnak, más részről egyik első iskolája volt a keresztény szellemű oktatásnak s ma, ezer év múlva is lankadatlan buzgóságú s nagy érdemű munkása úgy a vallás, mint az oktatás ügyének.
Pannonhalma névvel ma azt a nagy szabású Benedek-rendű kolostort, illetőleg főapátságot nevezük, a mely Győr városától délre s másfél-órányira, Györmegyének dombos-hegyes délnyugati részén, a Bakony és Vértes hegység végeinek találkozására három szomszédos halom tetején várszerűleg emelkedik, gyönyörű kilátással a vele szomszédos alacsony szőlő-hegyekre, azokon túl pedig a Duna és Rába felé

terjedő nagy és termékeny lapályra. Régen «Szent hegy»-nek («Mons sacer»), majd — még a jelen század elején is — **Pannon-hegynek** vagy **Pannon-hegyének** hitták a kolostor hegyét; a **Pannonhalma** nevet a kolostor egykori lakója, Guzmics Izidor szép emlékeztető irónk adta rá barátja, Kazinczy Ferencz iránti tiszteletből, utánozván a **Széphanos** elnevezést, melylyel Kazinczy a maga lakó faluját, a zemplénmegyei Bányáskát szokta volt nevezni. A Pannonhalma név aztán általános keletivé lett.
A pannonhalmi főapátság épületesoportja hajdan valóságos vár volt; a környékbeli nép ma is várnak nevezi, s annyiban nem is ok nél-

BUDAPEST,
Gyár
Külső Váci-ut 1549.
Városi iroda
Erzsébet-ter 10. sz.
ROESSEMANN és KÜHNEMANN
GÉPGYÁRA.
Különlegességeit képezik:
I. Koppel Artur-féle keskenyágányu vasutak, mezőgazdasági, erdészeti, bányászati, ipari, építkezési és egyéb czélokra, kézi, ló-, gőz- és villamos üzemre.
A kiállítás köruton közlekedő villamos vasut a cég gyártmánya, a villamos berendezés Ganz és társa czéggé.
II. Sodronykötél-, függő- és sikkó-pályák saját szabad rendszerünk szerint.
Képes árjegyzékek és költségvetések ingyen szolgáltatnak.

PANNONHALMA GYŐR-SZENT-MÁRTON FELŐL.

A PANNONHALMI KOLOSTOR.

kül, hogy az egészét bekerítő középkori tömör kőfalak most is fennállnak, de már egyszerű kerítésre szelídülve, mivel a régi őrtornyokat kettő híján lebontották róluk; mindössze csak a régi várkapu és itt-ott a lövőrések maradtak meg eredeti alakjukban, bár annyiban mégis megváltozva, hogy a kapu elől a fölönő hid eltűnt s az alatta volt árok útta van feltöltve, meg hogy a lövőrések egyetlen ágyú sem mutatja félelmes torkát. A kolostorban folyó békés munkásságnak nincs többé szüksége hadi eszközökre.

A komor kerítésfalak fölött magasan kiemelkedik és nagy messze ellátszik a fő épület, melynek közepét a díszes, magas tornyú székesegyház foglalja el, két oldalt pedig két hatalmas szarony terjed. A székesegyház egy még régebbi templomnak a helyén a XIII. században épült, a román és gót építészeti közti átmeneti izlésben; szentélyre keletre néz, fő bejárata a fölötté emelkedő toronnyal nyugatra van; ezenkívül van még egy délre nyúló diszkapuja, mely a XVI. század elején készült. A torony és vele együtt a főbejárat is nagyon elűt a templom eredeti stíljétől. Magát a templomot ez előtt egy negyedszázaddal stilszerűen megújította az akkori főpát, Kruesz Krizosztom. A szarony-épületek közül az éjszaki, vagy jobboldali igen szép új épület, mely a mennyiségileg és minőségileg egyaránt nagyszerű könyvtár elhelyezésére szolgál. A déli, vagyis a balszarony régi, dísz nélküli épület, melynek nem régiben megújított keresztfolyosója még a XV. században keletkezett. Itt és a többi épületekben sok és sokféle helyiség van, ú. m. a főpát lakosztálya, a rendtagok lakásai, a vendégszobák, az imaterem, a gazdag tudományos szertárak s a nagyszabású ebédlő, melyet falfestmények és más ékítmények díszítenek.

Az apátság épületei idők folytán sokat szenvedtek részint ellenségtől, részint tűzvészektől, de az egész mindig újra kikelt hamvaiból. Más részről gyakran voltak örömnappjai. Már valószínű alapítója, Szent István király, gyakran megfordult itt fiával, Imrével. Ő rá vonatkozó nagybecsű emlékekül ma is őzi a kolostor az 1001-ben kelt s most az ezredévi kiállítás történelmi csoportjában közszemlére kitett alapítólevelét, melynek hiteles voltát némely történetíróink kétségbe vonják, továbbá Szent Istvánnak állítólagos márvány székét, melyről a jám-

bor nép közt az a hiedelem van elterjedve, hogy a ki belé ül, annak soha sem görbül meg a dereka. Későbbi királyaink is kegyelték az apátságot. A «nagy kegyességű» László országgyűlést is tartott itt; majd Kálmán itt egyezkedett Bouillon Gottfrieddel a kereszties hadak átvonulásának módjairól. Csupán II. József volt iránta kiméletlen, a mennyiben 1786-ban a szerzetet eltörölte. De a rendtagok csak 16 esztendeig nélkülöztek az ősi fészket, mert I. Ferenc 1802-ben visszaadta nekik úgy régi otthonukat, mint előbbi jogaikat és javaikat, s azóta háborítatlanul folytatják két fő kötelességüket: tanítói és papi földadataikat, melyekkel mindenkor bölcsen össze tudták egyeztetni a kifogástalan hazafiságot. A rendnek nagy műveltségű tagjai állandóan híven ápolják a magyar szellemet, műveltséget és irodalmat. Jeleseik sorából mindig büszkeséggel fogja emlegetni a magyar irodalom az olyanokat, mint Guzmics Izidor, Czuczor Gergely, Rónay Jácint, Rómer Flóris és Jedlik Ányos.

Pannonhalmi régi idők óta első és fő helye a magyarországi Benedek- vagy benedek-rendnek. Itt székelt a rend feje, a főpát, ki főpáti címét II. Ulászló óta bírja, s Mária Terézia óta a főrendiház tagja. A pannonhalmi főpátnak minden püspöki egyházmegyétől független állása van; némi megszorításokkal püspöki teendőket végez. E díszes állást ma Fehér Ipoly, a Benedek-rend eme kiváló tagja tölti be, s erről az állásról jutott mai méltóságába a jelenlegi hercegreprimás, Vaszary Kolos bíbornok, ki nagy emléket hagyott maga után rendjénél, melynek szervezete és kiváltsái régi keletiek az ország valamennyi püspökségénél.

A pannonhalmi főpátság rendkívül gazdag tudományos, irodalmi és művészeti kincsekben. Van hittudományi iskolája, tanárképző intézete saját növendékei számára és házi lyceuma. Négy fiók-apátságon kívül hét gimnázium és 15 plebánia tartozik a joghatóság alá.

Alapítólevelének hitelességét illetőleg eltérők lehetnek a történetírók véleményei, de az iránt semmi kétség nem forog fenn, hogy Pannonhalmi mint magyar apátság egykorú a honfoglalás idejével s így igen méltó hely arra, hogy az ezredévi örömeztendő emlékeinek egyike ott állítsák föl hirdetni a múlt dicsőségét a jelennek és a jövőnek egyaránt.

NE JÁRJ...

Ne járj, ne járj, gyöngé ember,
Egyedül a rengetegben,
Vihar és csend, mindakettő,
Benne olyan megdöbbenő.

Ha az erdőt vihar szállja,
Zúgva, mint a sasok szárnya,
S ropva, mint a harczi ménék,
Ha a kürtök fölzengének...

Üvölt, dübög, reng a mélység,
Riadoz a vak sötétség.
Dörg az ég s a barlang öble,
Mintha ott is mennydörögne...

Omló felhők zuhatagja
Tör feléd e szörnyű zaja!
Térded előtt a hab jöjjeg —
És a szived úgy ellhallgat!

Vagy ha aztán hang se' rezdül
Sűrű erdőn síri csend ül,
Lombon, ágon semmi zúgás,
Bokor alján semmi bűgás...

Nincsen szellő, mely susogjon,
Fuvalom, mely lágyan zsongjon,
Nincs bolygás a hangyabolyban,
Zizzenés a bársonymohban...

Csak a szálfák sokasága
Mered rád a némaságba; —
Ott a szived úgy megdöbben,
A vihar sem zúgott jobban!

Fejes István.

EGY ÚJ KIRÁLYI CSALÁD TÖRTÉNETÉBŐL.

II. Vilmos császár a német egység nagy műve alkotói iránt érzett halálját, nagyatya emléke iránti kegyeletét kívánja tanusítani, mikor azzal a tervvel lepi meg a világot, hogy nagybátyját, Frigyes Vilmos Lajos badeni nagyherceget születésének 70 éves évfordulójára királyi rangra emelje. Megemlékezés és elismerés ez az okér a nagy szolgálatokért, melyeket Baden a német egység kivívásánál s a francia s német háborúban teljesített, s melyekért az öreg Vilmos császár nemcsak meleg hangú levélben fejezte volt ki a mai nagyhercegnek köszönetét, de gondoskodott arról is, hogy a birodalmi alkotmányban Badent bizonyos autonóm jogok illessék meg, mint például a szesz- és söradó kérdésében, melyekkel nem bír más német tartomány.

A legújabb európai királyság és királyi ház története mindennél jobban mutatja azt a százas fejlődésben nyilatkozó erőt, mely a nemzetek és országok sorsát irányozza, mely Poroszország gyors emelkedését biztosította, míg Spanyolországot másodrendű állammá nyomta vissza, mely a múlt században a bajor királyság megalapítására vezetett, míg Lengyelországot az elmúlás szélére sodorta.

A badeni uralkodó család leszármazása ugyanazon mondai ősig vezethető vissza, mint a habsburg-lotharingiaké. Mindkettőnek Ethico a közös őse, vagy még inkább Lancelin, csak hogy míg emezek ősatya az altemburgi gróf, a rómaiak Vindonissája mellett telepedett le, addig a záhringeni hercegek a mosolygó Neckar völgyét választották s Breisachban szemelték ki székhelyüket. Itt emelkedett fel a család dicsősége már a tizenegyedik század táján annyira, hogy a nevezett Lancelin unokájának, Bertholdnak III. Henrik császár a sváb hercegségét ígerte oda. Hogy mégsem kapta meg, oka az, hogy időközben a császár Mathild nevű leányát Rheinfeldeni Rudolf elrabolta a konstanzi püspök kezei alól s a császár halála után a leány anyja, Ágnes, hogy leánya ballépését jóvá tegye, a sváb hercegséget Rudolfnak adta s Bertholdot, a záhringeni gróftól a karinthiai hercegséggel és veronai örökséggel kárpótolta.

Mikor aztán a Hohenstaufen-ház került a német császári trónra, Rótszakállú Frigyes nemcsak megerősítette a záhringeni hercegeket minden eddigi kiváltságaikban, de II. Berthold öccsének, I. Hermannnak még a badeni és hochbergi uradalmakat is ajándékolta. Innen

nevezte a család ez ága magát Baden örgróf-jának.

Konrad fia aztán ismét megosztották az atyai örökségen. Egyik, IV. Berthold, a záhringeni; a másik, Albert, a tecki herceget nevet vette föl. Az előbbi fiának, V. Bertholdnak két hűgát, Ágnes és Annát, Urack-Fürstenberg Egon gróf és Kyburg Ulrik vették nőül, kik aztán V. Berthold fűtőd nélküli elhunytá után meg is osztották a család sváb tartományi és svájci szerzeményein, míg a többi hűbér a tecki hercegre és IV. Hermann badeni örgrófra szállott.

A solothurni templomban ma is látni egy koporsót, melyben két megmérgezett gyermek és egy levágott fejű nő tetemei zárva. Azt mondja a hagyomány, hogy ezek a szigorú és fukar V. Berthold herceg neje és gyermekei, a kiket iránta való gyűlöletből alattvalói mérgezték meg. Mások szerint azonban maga a mostoha anyja mérgezte volna meg a gyermekeket, miért aztán a herceg saját kezével ütötte le a fejét.

IV. Hermann Braunschweigi Henrik pfalzi gróf leány t, Brunengardot bírta nőül, a kitől örökölt rajnai tartományaiért a császár Durlachot, Pforzheim és Itlingent adta a badeni háznak, mely ettől fogva ismét két ágra oszlott, a badeni és hochbergi. Badeni Kristóf és Hochbergi Fülöp a XVI-dik század elején örökségi szerződést kötöttek, mely szerint egyikük ágának kihalása esetén a tartományok egyesítenek. Ez be is következett Fülöp halálával, de azután Kristóf fia megint megosztották s ettől fogva egész a múlt századig külön tartotta fenn magát a baden-badeni és a baden-durlachi ág. Csak a jelen század folyamán egyesült ismét a két ág, hogy 1806-ban folvegye a nagyhercegi címet, mihez 1844-ben végre az örökös nagyhercege a királyi fenség praedicatumot, a többi nagyhercegek pedig a nagyhercegi fenség tituluszt kapták.

Másfelől már 1215-ben II. Frigyes császár a Braunschweigi Henrikől elvett rajnai Pfalzot a Wittelsbach-bajor házból származó Lajosnak adományozta, kinek dedunokája Rudolf az időközben választófejedelemségre emelt tartományban a Wittelsbach-Pfalzi ág uralmát alapította meg, mely a XVI-dik század közepén szintén a baden-badeni ággal egyesült.

Ez a három ág, a pfalzi, baden-badeni és baden-durlachi osztozkodott sokáig a mai badeni nagyhercegségen abban az időben a mikor XIV. Lajos hódító politikája állandóan retgettette beütéseivel a szép Rajna-vidéket. A Heidelbergában székelő pfalzi ág a múlt század elején Károly Fülöp választó alatti Mannheimba tette át székhelyét, míg a baden-durlachi ág feje, Károly örgróf nem sokkal utóbb Karlsruhe alapította. Az örgróf előbb atya életében a svéd hadseregben szolgált, utóbb unokafivére, a törökök elleni harcokban magát kitüntette Lajos badeni örgróf alatt hadakozott a Rajnánál, s egyik bizarr szenvedélye volt hatvan főtől álló női testőrsége, mely minden kirándulásánál huszár-uniformisban, lóháton követte mindenütt. A mellett korának egyik legnagyobb botanikusa volt. Egyetlen fia nassau hercegnőt vett nőül, kinek atya 1711-ben a Moerdyck-be fuladt, mikor Hágába volt utazandó, hogy I. Frigyes porosz királylyal az angol trónörökösügyeket rendezze Vilmos király halála után, kinek utódlására mindketten igényt tartottak.

A Kur-pfalzi választófejedelemség ellenben már a múlt században ismét leányra szállott át. Károly Fülöp neuburgi herceg kétszer nőt vett, mindkét alkalommal lengyel nőt vett, előbb Radzivil, aztán Lubomirsky hercegnőt. Előbbiből egy leánya maradt, ki József Károly sultzbachi herceghez ment nőül, s 1720-ban halt meg, követte a sirba rövid idő múlva férjét is. Csak három lány maradt utánok, kiket a választófejedelelem udvaránál neveltették. A fejedelem két fivére közül egyik mainzi választó a másik augsburgi püspök lévén, a pfalzi választófejedelemséget elhalt vejének öccsére, János Keresztély sultzbachi herceg örökölte, kinek La Tour d'Auvergne hercegnővel való házasságából egy fia maradt.

Ez az ág az, mely e ritka női erényeiért, magas szelleméért a történelem legragyogóbb nőtájakai közé sorozott Elisabeth-Charlotte orleansi hercegnőt, XIV. Lajos sógoranjét foglalta ősei közé. E philosoph műveltségű asszony

Bélyény Nándor fényképe után. EGY BUDAI POLGÁR SÍRKÖVE 1404-BŐL.

levelei a mellett, hogy a XVIII. század kezdetének hű rajzát mutatják, a mellett, hogy a rendíthetetlen honleányi szeretet és kötelesség-érzet példányképe gyanánt világot látnak, tele vannak együttal az élet és az emberek mély felfogásával s a bensőben vallásos lélek szemlélődéseinek aranyiszta igazságával.

Bölcs rezignációval, tovább negyven évnél élt a fenkölt jellemű nő egy idegen udvar sima erkölcselensége közepett, mely benne mindig a német nőt látta csak, a nélkül, hogy legbizalmasabb levelein kívül ajka panaszra nyílt volna, vagy anyai és hitvesi kötelessé-francia udvar hű elvájhászata közepette maga vallja be, hogy arca bőre soha festéket, pirostól nem látott, megmaradt egyszerű erkölcsi mellett, a ki olykor még Páris zajos mulatságai közt is legnagyobb örömet találta benne, ha cselédeit öszegyűjtve, velök versenyt éneklé a régi lutheránus szótárokat, mint egykor Heidelbergben. A mellett érem- és feliratos könyvjteményére fordít legtöbb gondot, melyeket büszkén mutogat a Sárosi gróf álnév alatt a francia udvarnál tartózkodó Rákóczy Józsefnek, kiről hűzölögleg úgy nyilatkozik, hogy «igen jó úr, mindig jó kedve van, eszes és sokat olvasott, mindenhez ért. Majd elmondja róla belesetét, mely vadászatokban érte, a midőn levele a lórlól, fején tojásnagyságú daganat támadt, a mit nürnbergi doktora piécázással és valami kenőccsel három nap alatt elmulasztott. Rákóczyról írva, idezi annak egy helyütt következő szokásos szavajárását is: «Akkor érem meg, mikor a pápa lutheránus lesz».

De midőn az orleansi hercegnő alakja fölmerül szemünk előtt a Badeni ház nagy ősei sorában, nem lehet mellőznünk azt a mely tragikus meghasonlást sem, mely atya Károly Lajos választó családletelére oly sötét árnyat borított. Ennek a szomorú epizódnak is minden részletbe beavatunk a fejedelemnek kedvesével, kit később nevéje is tett, Degenfeld grófnővel folytatott s rajongó ölmédezésekkel tett levelei. Bármiként ítéljük is meg az első feleségnek, az orleansi hercegnő anyjának, a szerencsétlen Hesseni hercegnőnek hibáit, szenvedélyes feltékenységét, melylyel a választófejedelelem életét megkeserítette, részvétünk mégis az ővé abban a családi drámában, mely később az orleansi hercegnő lelkiületén is eltörölhetlen nyomokat hagyott. Előzve férjétől, ki lelke minden gyöngédségét a szép Degenfeld grófnőre pazarolta, utóljára már a női méltóságából is kivetkőzve,

csak hogy a gyűlölt vetélytársnő életéhez férközőn, hiába fordult a sajnálatraméltó nő fivéréhez közbenjárásért, hiába fenyegette keserve kiesordulásában házi békéje megromlottát, — a választófejedelelem tántoríthatatlan maradt a törvénytelen viszonyhoz való ragaszkodásában s hidegen fervezte a választ, hogy örökre magához kösse szép csabítóját. Tanulmány tárgyává tette Fülöp hesseni örgróf instrukcióját annak ismeretes kettős házassági ügyében Bucernoszhoz, igyekezett azt a maga házasságára alkalmazni s nem riadt vissza még attól sem, mikor közel-állói figyelmeztették, hogy élete ellen törnek.

Igaz, hogy a választófejedelelemnőnek is voltak nagy hibái. Izgatott lelke egész tombolásba tört ki, mikor kis fia nem akarta megőlelni s megátkozta a szegény gyermeket. Nyugtalan természete nem irtózott a legnagyobb botránnytól sem, mikor vetélytársnője szobájába behatolva, annak szekrényéből ragadta ki férje ajándékait, egy 112 tallér érő gyűrűt, két gyémántos karékot s a férje levelét, — de mindezek dacára a történelem nem menti fel Károly Lajost azon vád alól, hogy törvényes feleségét hidegen, számításal áldozta fel élvágynak.

A válopert annál kevésbé volt nehéz keresztülvinni, mivel ép akkor volt Frankfurtban a császárvalasztás Ferdinánd halála után s ez alkalommal a későbbi Lipót császár, akkor még csak magyar és cseh király is fölkereste — «egy egészséges legényke — írja róla — piros arccsal és ajakkal». Senki sem mert volna a birodalmi gyűlésen ellenszegülni a dacos és befolyásos választó akaratának.

Ki tudja, nem forgatta-e agyában már akkor a badeni Pfalziak bűszke őse, a mit évekkel később leánya egy öntudatlan sejtlem fölkiáltásával így fejez ki levelében: «Mi lehetetlenség volna abban, hogy egy lutheránus választóból legyen császár!» Ime, e remény most másfél-század múva teljesülés útján van, ha nem is a császári, de a királyi koronát értve. V. S.

BUDAVÁRI RÉGISÉGEK.

Budavárban most három nevezetes helyen építkeznek s ugyanannyi helyen hozzák napfényre a földben eltemetett régi emlékeket.

Az egyik hely a királyi várpalota. Ő felsége, az apostoli király meghagyása folytán, a királyi várpalota, mely eddig csak Pest felé néző homlokzattal bírt, most teljes négyszög alakban építetik ki.

Sajnos, Mátyás király egykori palotájának alapjait nem találták meg a várhegy nyugati oldalán; valószínűleg a várhegy keleti oldalán állott az ott, a hová Mária Terézia rendeletéből Grassalkovich herceg 1750-ben a most fennálló királyi palotát emeltette.

De találtak sok egyéb nemű régiségeket, melyek kiváló fontosságúak.

Első sorban nevezetes lelet egy római obeliszk, mely 180 centiméter magas és 60 centiméter átmérőjű. Teljes és olvasható fölirata szerint a pannoniai II-dik Legio, Pia Felix Adjutria, emelte császárnak Septimius Severusnak, tisztelete és hála jeléül.

A kő föltalálásánál nevezetes az, hogy az obeliszk nem volt befalazva, mint építési anyag, hanem a nyers földben találtatott. Ezen körülményből kifolyólag Kuzsinszky Bálint régészünk, kivel a műemléket együtt megtekintettük, azt vitatja, hogy az obeliszk együtt megkintették, azt azon a helyen, a hol megtaláltatott és csak az idők folyamán temetődött ott el.

Ha ez való, akkor bizonyos, hogy a várhegyet, mint «a budavári főtemplom története» című könyvemben vitattam, a rómaiak idejében is lakták és Aquincumnak egyik előőrs csapatja is e hadászatiilag fontos ponton állomásozott.

Egy másik nevezetes műemlék, a Krisztina-város és a felső várpalota között, közep magaságban levő gót stílyű nagy várkapu. Nem azt a kaput értem, mely a Tabánból fölvezetett a várba s melyet csak nem rég még használtak; ez tudvalevőleg újabb eredetű; hanem értem a nagy közönség előtt elzárt alsó bástyán levő épületrészt, melynek hosszúságban az egykorú leírók szerint Mátyás királynak diszkertjei voltak.

E kapu körülbelül hat méter magas és négy méter széles. Valószínűleg Zsigmond király építtette, mivel az azon átmenő út ugyancsak

Zsigmond király által építtetett nyolczszögű tornyhoz vezetett. Ezt a tornyot csak 3 évvel ezelőtt rombolták le. Felirat nincs a kapun, de gót stylusa úgy, a mint áll, a XIV. század végére, vagy a XV. század kezdetére enged következni.

A második igen érdekes hely, a hol nagy becsű régi dolgokat találtak, a honvédfőparancsnokságnak a budavári Disztéren épült palotája.

A volt Fejérvári-kapu és a volt Ferencz József- vagy Víz-kapu közt húzódó útvonal némiképp határvonalul szolgált és szolgál mai nap is a belső és külső vár és épületek között. E két egymással szemben álló kapu között, homlokzatával a Disztér felé fordulva, épült a honvédfőparancsnoksági palota.

Tömérdek vastárgyat találtak itt; különösen halomszámra ásták ki a vaslánczokat, fegyvereket, ablakrácsokat és sok egyéb nemű tárgyakat. Természetesen a rozsdá erősen megmarta mindet. E tárgyak érdekessége inkább csak nagy mennyiségükben áll.

De találtak kőfaragványokat is, melyek már meglehetősen értékesek. Így nagyon nevezetes egy tömör, erős kőből faragott parkányzat, a mely körülbelül egy méter hosszú és a renaissance-kor fényes tanujeleként maradt reánk. Mindenek fölött azonban rendkívül nagy becsűek a carrarai fehér márványból faragott oltárdíszítések.

Azt mondhatnánk, hogy egy új Bakács-kápolnát leltek föl e helyen; ugyanazon finom oszlopzatok és miniatűr ívezetek, mint a Bakács cardinalis által épített esztergomi kápolnában. Beesések e márványlapok azért is, mert míg a román és gót stíl köréből több régi építményünk van, addig ezek a renaissance-kor kevés maradványainak szép emlékei.

A harmadik épület, melynek munkálatainál nagy számú régi dolgot találtak, a budavári koronázó templom. A főtemplom és annak környéke valóságos kincses háza a legkülönbözőbb emlékeknek.

Sok lenne mind elősorolni itt a templom építésénél és környéke rendezésénél talált tárgyakat. A rendezés ideje alatt, — hogy többet ne említsek, — valóságos nyitott temetőn át ment az embertől meg a templomba. Bárhol ástak, mindenütt sírokat akadtak.

A kiásott sírkövek között legépebb állapotban van az, mely az 1404 dik évből való. Erős, hatalmas darab. Magassága két méter, szélessége 3/4 méter. Ennek a sírkőnek két bemutató képe Bekény Nándor pénzügyi tisztviselő fényképi főlvétele után készült.

A sírkő közep mezőjén egy nagy, ferdén álló cziperpaizs van, melyen egy oldalt három tört pólya, a másikon pedig egy ágaskodó oroszlán látható. A sírlemlék latin körirata így szól: «Hec est sepultura Frenclini de Misua civis Budensis qui obiit anno domini m.cccc.iiii in vigilia sancta Galle.» Dr. Csánki Dezső, országos levéltári tisztviselő fordítása szerint: «Ez Misua Frenclini budai polgárnak sírhelye, ki 1404-ben halt meg, szent Galle előestéjén.»

Dr. Nemes Antal.

AZ EZREDEVI KIÁLLÍTÁSBÓL.

IX.

Budapest székes főváros kiállítása. A régi, mostani és jövőbeli Budapest. A népesség szaporodása. Mennyi adót fizetnek a főváros lakói? A földalatti Budapest.

Egyik legérdekesebb és legtanulságosabb kiállítás a Budapest fővárosé, melynek gyönyörű virágágyakkal körülvett díszes pavillonja, a fő-

VILÁGHY GYULA.

BENICZKY FERENCZ FŐISPÁN.

Keller utódi fényképe.

A JUNIUS 8-IKI DÍSZMENETBŐL. — PESTMEGYE BANDÉRIUMÁBÓL.

kapun belépő látogatóknak mindjárt magára vonja figyelmét.

Könnyen áttekinthetőleg látjuk itt fővárosunknak, mindnyájunk eme büszkeségének multját, jelenét, sőt részben jövőjét is, beható ismereteket szerzhetünk az itt levő sok, nagyszerű alkotásról, olyanokról is, a melyekről eddig jóformán tudomásunk sem volt. S ha mindezeket látjuk és áttanulmányozzuk, csak akkor csodálkozhatunk igazán ama szinte páratlan haladásra, a mit ragyogó fővárosunk felmutatni bír.

Hogy ez a roppant haladás annál jobban szemléltethető legyen téve, ott látjuk egy külön szobában egymás mellett felállítva fővárosunk száz év előtti és mostani képet s nem is rajzban pedig, hanem plasztikai módon készítve.

Mily óriási a különbség a hajdani és mostani állapot közt! Ezelőtt száz évvel a mostani Lánchíd táján már megszűnt a város s az «Új-épület» — mely már akkor megvolt — ugyan-csak jó messze kívül feküdt a szélső házaktól, a közbe eső tere pedig, hol most a Lipótváros déli részének fényes palotái terülnek el s a hol 1000 forint egy □ öl telek ára, akkortájtban disznónyáják turkálgtak szanaszét a hepe hupás pusztán földön, az új országház táján pedig szántóföld táblák zöldeltek mindenfelé. Az akkori Pestet tulajdonképen a mostani Belváros képezte, mely a Várház-körül táján már megszűnt s onnan kezdve megint legelő és szántóföldek terültek el. A Belváros dunaparti részén, két nagy, otromba kerek bástya küzdött még az enyészettel, a budai oldalra pedig rozoga hajóhid vezetett át.

Elméssen megszerkesztett, színes grafikus táblázatokon fel van tüntetve az is: miképp nőtt meg fővárosunk aránylag oly rövid idő alatt ennyire, miképp lett a szegényes kis városkából fényes világváros? Még pedig, hogy annál tanulságosabb legyen, összehasonlítással fel vannak Európa legnagyobb és legnevezetesebb városai is hasonló módon tüntetve: mennyit növekedett népességre nézve egyik is, másik is a tizenkilencedik század folytán? S azt látjuk ebből az összehasonlító táblázatból, hogy Európa valamennyi városa közt, egyes-egyedül Berlin az, a mely valami kétszáz meghaladja Budapestet, de csak nagyon kevéssel, úgy, hogy majdnem egyenlőknek mondhatók. E két városban ugyanis a népesség, századunkban mintegy 820 százalékkal szaporodott, míg Páris, London, Szent-Pétervár csak 350 százalékkal, Róma csak 175-tel, Moszkva 150-el, Nápoly pedig épen csak vagy 30 százalékkal!

A rendkívül szaporodásban természetesen nem a születések, hanem a beköltözés játszotta a főszerepet, s így van ez ma is. Azt is megtudjuk pedig: az ország melyik részéből költöznek be legtömegesebben? Tehát Pest-, Győr-, Komárom-, Veszprém-, Esztergom- és Fehér-megyéből, aztán pedig Árvából, Turózból, Liptóból, míg az erdélyi részekből legkevesebben jönnek.

Szemünk elé van tüntetve Budapest gazdagsága is, a mennyiben itt az egyenes adók mennyisége meglehetősen biztos útbaigazítást szolgáltat a világgal szemben, hogy a főváros nemcsak mint a művelődés és szellemi élet központja magaslik ki, hanem anyagiakban is óriási arányban járul az állam fenntartásához. Fizeti ugyanis Budapest lakossága az egész ország részvénytársasági adójának majdnem felét, az összes házadó összegének pedig 1/3 részét s míg országos átlagban egy magyar honpolgárra fejekenként 4 forint 80 krajczár egyenes adó esik, addig egy budapesti lakos 21 forintot fizet.

Szinte hallatlan az, a mennyit a főváros köz-művelődési és emberbaráti czélokra áldoz. Csak akkor nyer az ember mindezekről némi fogalmat, ha a kiállított iskolák, kórházak s más-jótekonny intézetek plasztikai és táblázatos képeit, kimutatásait látja. Mindezt csak szárazon felsorolni is sok volna s tanulmányozásuk hosszú időt kívánna, csak épen azt az egyet említhetjük meg, hogy a «Hajléktalanok menedékhelyében» 1876-tól 1896-ig 2 millió 342,284 szegény, hajléktalan embert helyeztek el.

Bepillantunk itt a földalatti Budapestbe is. Mert hiszen élet és mozgás van fővárosunkban a föld alatt is és fészint úgy vannak itt a föld felett.

A földalatti művek közül ismeretes a közönség előtt is a villamos vasút, de az óriási szennyvízvezetőről már csak kevesen tudnak valamit, pedig az még meglepőbb, még nagyszerűbb, a mely a külföldi szakemberek legnagyobb elismerését kivívta, s a mely mintául szolgált már is több külföldi nagy város hasonlómű berendezésének. Tulajdonképen sok kilométer hosszú, 6 méter átmérőjű, tágas földalatti terem ez, melyben könnyen lehet járnunk, míg közepén zúgva, morogva ott rohan el nagy sebességgel, dunavízzel feleresztve a főváros minden szeméte. A gyors folyást a szivattyú-telep óriási nagyságú és erejű gépei idézik elő, melyek ha mind egyszerre működnének, képesek volnának egy kisebb folyót medréből kiszippantani. A roppant főgyűjtő csatornába ágazik aztán be a főváros minden részéből a tömérdek vezető eső, a melyek összhosszasága kétszáz kilométernyi!

Mindezek áttekinthető modellekben és rajzokban a főváros kiállításában, hol néhány utca keresztmetszését is látjuk: miképp van a különféle utcakövezet lerakva, hogy vonulnak el a föld alatt a vízvezeték, gázvezeték, villamos kábelek, villamos kocsik vezetékei, stb. s mindezek, hogy keresztezik egymást látszólag zürzavarosan, azonban a valóságban mégis csodás rendben.

Rendkívül érdekes a lakosság forgalmi kimutatása, vagyis hogy a főváros területén hol fordulnak meg évenként legtöbben? Tehát legelő áll e tekintetben a lövönatú vasút, aztán következik a villamos, harmadik sorban a lánchídon mennek át legtöbben, ezután a propellerek következnek, majd a Margithíd, a nagy hajók, az alagút, fogaske-rekú vasút, végül a budai síkló.

A régi és mostani Budapestet kívül be van mutatva modellekben és rajzokban a jövő Budapest is, legalább a milyennek azt a közel jövőben tervezik.

Legfeltűnőbb itt a kiépített királyi palota gyönyörű gipsz modelje, a melyről fogalmat szerzhethetünk, hogy mily valóban fejedelmi lesz ez az óriási palota, ha egyszer elkészül. Gyönyörű az esküteri hid is, pesti vége táján egy nagyszerű új templommal, míg a Gellérthegy tetejéről eltűnt a fellegvár s annak helyéről egy

óriási arányú Pantheon néz le a Duna tüköröző vizére. A mostani Lágymányosnál a holt Dunaág ki van száritva s annak helyén egy új városrész terül el, melyhez a Boráros-térről pompás új hid vezet.

De ki győzné mindazt csak egyszerűen fel-említeni is, a mi a főváros pavillonában, nemcsak a fővárosi ember, hanem bárki figyelmét is a legnagyobb mértékben megragadhatja. S annyi bizonyos, hogy a ki ezt a pavillont megtekinti, azzal a benyomással fog távozni, hogy ez a kiállítás egyik legvonzóbb s legérdekesebb része.

Erdélyi fényképe.

A JUNIUS 8-IKI DÍSZMENETBŐL. — GRÓF KEÖLEVICZ ISTVÁN SZERBIA ZÁSLAJÁVAL.

A TENGER VILÁGÍTÁSA.

Gyönyörű meleg nyári nap volt, és a napot kellemes enyhe est követte. A nap a Monte Maggiore mögé lenyugodott, az újhíd pedig félénken bekandikált az abbaziai park homályos sötányai közé, és gyöngye ezüstfoltocskákat szórt a Quarnero rezzó hajzaira. A park elhagyott volt, de a tengerparti sétányokat és a mólót sűrűn benépesítették a nem beteg fürdővendégek és a fiúme kirándulók, ez utóbbiak vára az utolsó hajónak elindulását.

Volt is mit nézni és min elmulatni. A délutáni «maestral» szél által felkorbácsolt tenger még nem nyugodott le egészen, és gyöngye hullámok csapkodtak a sziklás tengerpartot, bevilágítva azt tündéres fényvel: mert a mint a hullám a sziklákon megtört, minden cseppje,

cseppjének minden porozikája foszforikus fényben ragyogott. A csónakosok mintha fehér izzó vasból húzták volna ki evezőiket, úgy csepegett le róluk a fénylő tengeri víz. A lakók orra ketté szelvé a víz felületét, két fénylő sávot idézett elő; a lakó kormányja, — különösen forduláskor — mint valami üstökös, hosszú fénylő uszályt vont maga után. És még mikor a «Stefania» gőzös megérkezett, volt öröm, ujjongás, hogy bámulták a szárazföldi vendégek ezt a nekik szokatlan, «remek, borzasztó szép, rémszerű» természeti tüneményt, mikor a hajó csavarja felkavarta a vizet, és a kis kikötő vize fényárban úszott, a mélységből meg fellétek a felületre a millió és millió foszforeszkáló állatok, közben egy-egy nagyobb meduza (ernyős állat) lámpa gyanánt csillogott.

A hajó 8 órakor elindult, és pár perc alatt kiért a sík tengerre. De milyen látványtűrélt szemünk elé! A tenger a gőzös körül égett, a hajó orrától jobbra-balra két tűzhányó hullám emelkedett, mögöttünk egész Abbaziaig hosszú lángoló sáv húzódott; a hullámok hátán el-eltűnő villámok cikázáltak; a sziklás partok meredek lejtőtűz tizes tajtékval fődtek be a hajó okozta szökölő habok.

Pedig a tenger világitása Quarneróban és az Adriában koránsem olyan szép és olyan nagyszerű, mint a forró földövi tengereken. Az Indiai-Oceánban néha nemcsak a felkorbácsolt vagy megzavart, de az egész csendes tengerfelület is fehéren világít egészen a messze lát-határig; máskor mintha tízes golyók hengerednének tova a tenger felszínén, majd tízes tenger-alatti források látszanak felbugyogni a mélységből a felszínre; máskor a tenger egyes részei világítanak oly formán, mintha a felszínén tízes óriási kigyók csuszának ide-oda, míg a tenger többi része sötét.

És hogyan magyarázandó, milyen okokra vihető vissza ezen természeti tünemény, a melyet a tenger világitásának vagy foszforeszkálásának nevezünk?

Erre nézve a tudósok különböző véleményen voltak, míg most már tudva van, hogy ez a csodás világitás, különféle apró állatoktól származik, melyek rengeteg mennyiségben tenyésznek a tenger vizében.

Ha szabad szemmel nem látjuk is ezeket az állatokat, de átszűrve a vizet, a szűrőn megmaradt anyag erősen világít és ha azt nagyító alatt megvizsgáljuk, fölismerjük benne az úrbélűket, kis rákocskákat és protozoonok halmazát.

Máskor a szűrőn megmaradt anyag végtelen számú bakteriumból áll, a melyek a rothadási bakteriumokhoz hasonlítanak, s ebből több csodálatosnak látszó tünemény okát is megmagyarázhatjuk. Így megfigyeltek már fénylő emberi hullákat, diosfényt a haldokló fej körül, és világitó izzadságot. Ezen tünemények tekintetében Pancevi közli dr. Petronius-nak egy levelet, mely szerint ez utóbbi 14 éves korában egy este tengeri hallal jölkvén, másnap reggel a hálószoba sötétjében csomjain számtalan fénylő

Almási Balogh Albin.

(kigyófark nevű) csillagállatok felületén észlelhetni egyes világító pontokat és csikokat, míg az 1000 méteren túli mélységben lakó tuskébőrűek mind világítanak.

A világító tengeri állatok legtöbbje azonban az ürbeliekhez tartozó medúza- és a puha korálállatok. Az ernyős medúzák közül fölemlítendő különösen a *Pelagia noctiluca* és a *Pelagia phosphorea* fajok. A *Diana appendiculata*-nál a fényforrás az állaton belül van, épen úgy a majdnem gömbalakú *Oceania pileata*-nál. Ezen állatok teste majdnem átlátszó levén, a belső fényugarakat úgy veszi körül, mint az áttetsző üveggömb a lámpa lángját. A Pelagiáknál ellenben a külső test egyes részei fénylenek, de csak külső inger behatása folytán. Édes vízben az ilyen állatok világítása igen erős, de mindinkább halványabb lesz, és az állatok halálával végképen kialszik.

A hólyagos medúzák telepeinél az úszó

Halász Zsiga zászlótartó, Alsó-Dabas főszolgabírája.

PESTMEGYE BANDERIUMÁBÓL.

Halász Péter volt kurucz főstrázsamester.

ponctoskát vett észre. Ijedtében dörszólni kezdte lábait, és ime, fénylő felületet látott. Ezen türemény körülbelül egy negyed óráig tartott, még pedig testének egész felületén, de legelőkébb volt a térdizületek mélyedéseiben. Az este élvezett halak zsírja — Panceri szerint — a vérkeringés segélyével a szöveteken és az izzadó mirigyeken át egészen a bőr felületére jutván, ott világított olyformán, a mint a legtöbb tengeri állat húsa, de különösen a zsírja az illető állat halála után világít, a miről könnyű meggyőződni, hagyván állani egy napon túl pl. egy kis tőkehalat, vagy egy rákot. Az imént említett *Bacillus phosphorescens* az, a mely a tengeri halak húsaiban és zsírjában elszaporodva, világít.

És most lássunk a sok közül egynehány jellemzőbb világító tengeri állatot: Életében világító hal a Csöndes-Oceán egy czápája, a *Scymnus fulgens*, a melyről azt írják, hogy egész bőre zöldesen fénylő. A világító anyag a bórallati zsírréteg. — A holdhal (*Orthogoriscus mola*)* épen a miatt nyerte nevét, mert lapos és magas kerek fénylő testével uszák közben oldalt dül.

A puhányokhoz tartozó zsákállatok többé-kevésbé mind világítanak, de leginkább a nagy Pirosmák, miért is a nép lámpáknak nevezi. Némelykor fényük oly erős, hogy a mellettük úszkáló halakat látni lehet. Fényforrásuk a testük felületén párosával elszórt egyes foltok.

Érdekesek a testük egész felületén fénylő kőfuró kagylók, a melyek pohárba téve gyönyörűen világítanak. Kiszedve azokat kagylóhéjaikból és élvezve mint osztrigát, a szájpaddás és a fogak sötétben fénylenek. *Panceri* ezen kagylók nyálkáját megszáritotta, és újból tengeri vízzel öntötte le, és ime a nyálka újból fénylett.

A rákok közül erősen fénylenek a *Mysis* fajok. Apró állatkák ezek, melyek kivált a forróvízi tengerekben oly nagy számban élnek, hogy Chiareggia leírása szerint hajója az Indiai-Oceánban nagy nagyságot át ilyen apró *Ostracoda* rákocskák közt haladt el, s a hajó körül a tenger folyvást erősen fénylett. A világító anyag a rák farkából mozgás közben kiömlő folyadék.

A tuskébőrű állatok közül csakis az *Ophiura*

* Egy nagy példánya az ezredéves kiállítás kereskedelmi tengerészeti csarnokának egyik falán látható.

egyének nyálkahártyája fénylik, de csakis külső inger, érintés, elektromos áram, stb. behatása folytán. Ugyanígy viselkednek a puha korálállatok telepei, az úgynevezett tengeri tollak. Külső inger behatásakor úgy a toll szára, mint a lobogója nyálkát választ ki, a melyen

Egy apród a menetből.

A JUNIUS 8-IKI DÍSZMENETBŐL.

végig czikáznak az apró villámok. Ezen állatoknál is az édes víz a legerősebb inger, mert megöli őket, és azért az állatok ezen haláltusában egész felületükön kezdetben erősen, később mindinkább kevésbé fénylenek, míg végre a halál beálltával elsötétednek. Tengeri vízzel telt medenczében, 30° C. hőmérsékletnél fényük erős és állandó lesz, 40° C-nál ellenben kialszik. — A bordás medúzákhoz tartozó tyuktojás-alakú és nagyságú *Beroe ovata* rendszerint körülmények közt nem világít, de külső inger hatására az állaton végig huzódó 8 hosszanti léczalakú kiemelkedés (bordák) központjává lesz a fényforrásoknak. Ingerelve csakis egy bordát, a többi is mind fénylik azzal a különbséggel, hogy a fénypontok az egyes bordákban ellenkező irányban haladnak.

Ha a *Beroe*-et sötétben egyik tenyerünkkel a másikba hajtjuk, az egész állat erősen fénylik, de már 30—40 hajtás után elsötétül; egy órai pihenés után azonban újból fényleni kezd. Ha egy *Beroe* állatot a kis tengeri aquarium vízében sötétben szétépünk, széjjel dörszölünk, rövid ideig minden darabkájára, és így az aquarium egész vize fénylik. Ha ellenben a *Beroe*-t a medenczéből kivesszük, és egy sötét kamara-falához dobjuk, odaütődéskor teste erős villám-szerű fényben csillan fel.

Nagy tömegében a tenger világítását azonban a legegyszerűbb szerkezetű apró lényeknek, a Protozoáknak köszöni, még pedig a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a különböző tengerekben különbözők a foszforeszkáló Protozoa fajok.

De miért fénylenek egyáltalában a tenger egyes állatai? mi célja, mi haszna lehet ennek a természet háztartásában? Védelemül szolgál-e ez nekik, vagy más állatoknak figyelmeztető jel akar-e lenni. A tapasztalat pl. azt mutatja, hogy a halak kerülnek a medúzákat és azok csalánszerveit; és épen az ernyő szélén vannak a világító pontok is. A halászok is tudják, hogy a tenger erős világításakor kevés halat fognak, mert ezek a fénylő és fel-felcsillogó hálót kerülik. Az oceán mélységeinek lakói, a melyeket az egyes tudományos expedíciók alkalmával napvilágra hoztak, különbség nélkül mind foszforeszkálók: a halak bajuszai, szemei, ajkai, a rákok csápjai, a férgek és más állatok csillószőrei mind erősen fénylenek, bevilágítva így az ott uralkodó örök sötétséget. Ezek a kőbor lám-

pák így látják egymást és a felső vízrétegekben kimúlt és a mély fenékre lassan leszálló állatokat, a melyeket mohón felfalnak. Bevilágítják a moszatokat, elősegítik ezekben a levélzöldnek képzését, és a víz szénsavtartalmának csökkenését.

De a szegény kőfuró kagyló, önásta kőbörtönében mozdulatlanul elzárva, mi hasznát veszi erős fényképességének? Vagy talán a fényével szívja hatalmi körébe, csalogatja a neki eledelül szolgáló apró állatokat? Ezen és hasonló kérdésekre a természettudomány eddig világos választ megadni nem tud.

Bávár.

A JUNIUS 8-IKI DÍSZMENETBŐL.

Pest-Pilis-Solt-Kiskúnmegye bandériuma.

Pestmegye 70 tagú banderiumát *Beniczky* Ferencz főispán vezette; a banderium zászlótartója *Halász* Zsiga dabasi főszolgabíró volt, a zászló díszőrségét *Halász* Móricz és *Halász* Péter képezték.

Az egész banderium egy 1809-ik évi insurgens Mária-zászló alatt Pestmegye egykori vitéz fiának, *Halász* Péter kurucz főstrázsamesternek egyenruhájában vonult fel. A vitéz főstrázsamester, kit itt képen is bemutatunk, 1676-ban született; a császári ezredben, mint a «Halálregiment» ezredese már kora ifjúságában ki-tüntette magát. II. Rákóczi Ferencz fölkelésénél regimentjével együtt áttért a kuruczokhoz, Botyán tábornok leányát Katalint nőül vette, apósa gyilkosát, Freikó szerb vezért sajátkezüleg ölte meg. A szatmári béke után 1719-ben ő maga több birtokra mint megterő, királyi-, testvérei pedig palatinusi-donációt nyerne. Pálffy meghívására részt vett az 1730-ik évi török háborúban, hol oly vitézül harcolt, hogy báró *Orezy* Lőrincz és *Podrahásky* Györggyel együtt III. Károlytól vitézségük elismerésül arany lánczot kaptak. Vitéz életét a hétéves háborúban fejezte be, hol halálós sebet kapott.

A banderium egyenruhája kék atilla ezüst zsinórral, vörös nadrág, sárga csizma és farkasbőr kaczagányból állott, a tarsolyon Pestmegye cimere volt a kunok sátorával feltüntetve.

Világhy Gyula is Pestmegye banderiumához tartozott. Dismagyar öltözetének részletei a következők voltak: Égszínkék selyem atilla, farkas kaczagányval, meggyzsinú nadrág arany zsinórral, farkas kalpag, vörös leffentyűvel és fekete tollal: sárga csizma, arany sarkantyúval.

Gróf Keglevich István Szerbia zászlajával.

A banderiumok egyik legérdekesebb része volt történeti vonatkozásában az ország kapcsolatos zászlóvivői. A magyar király címében most is föl sorolva azok a tartományok, melyek egykor Magyarországhoz tartoztak, de elszakadtak. A koronázásor is ott lobognak e tartományok cimerez zászlói az ünnepélyen s most sem hiányoztak.

A történelmi visszaemlékezések ezúttal felszólalásokra is alkalmat adtak. Romániának nem tetszett, hogy az egykori Kumánia zászlóját fölemlik és Szerbia még diplomáciailag is idegeskedett, hogy Szerbia régi sárga lobogója, melyet a nyíllal átlőtt vadkan feje díszít, szintén a hódolati menetben lobogtassák.

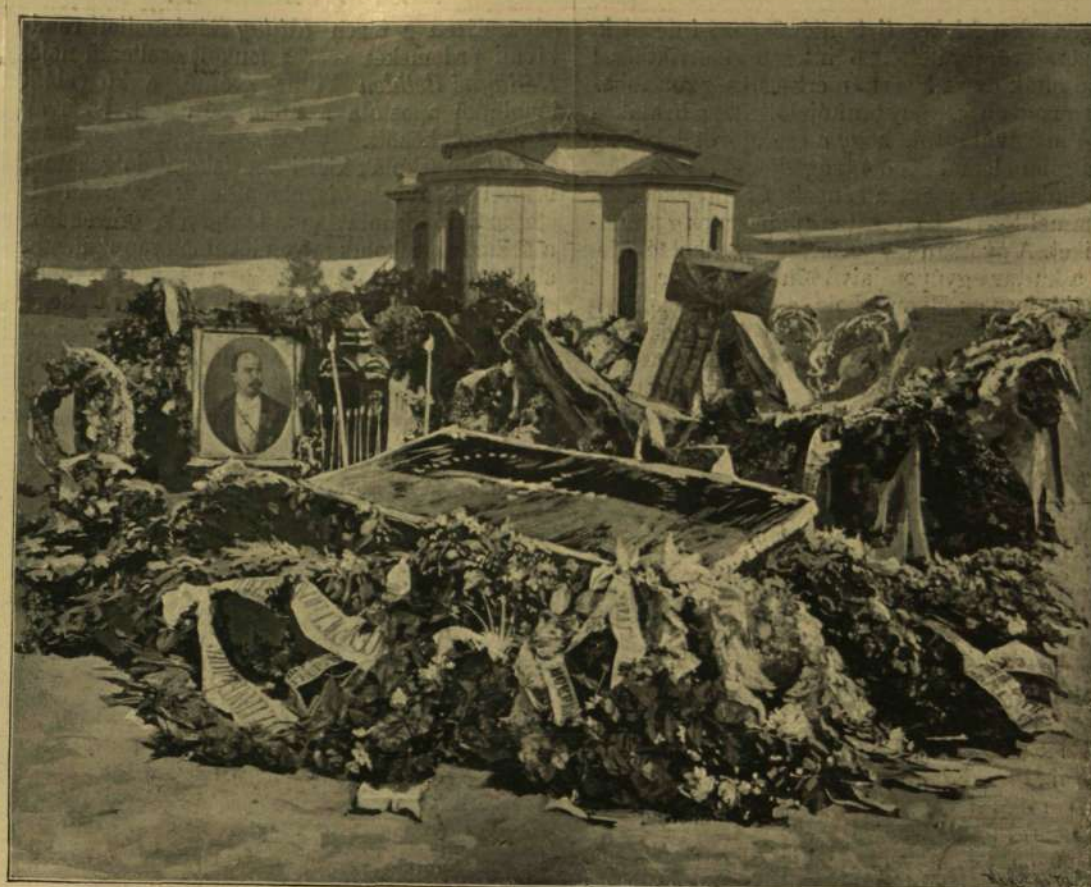
Gr. *Keglevich* István vitte az egykori szerb zászlót, mely egészen más, mint a mostani. A zászlóvivő atillája is arany sárga volt, mint a zászló, gyöngyszín brokátból, arany zsinórral. Fölötte palást szabású bő mente tűntette ki a festői alakot.

A STAMBULOV SIREMLÉKE ELLENI MERÉNYLET.

Rendkívüli elvadultságra és féktelen szenvedélyre mutat, midőn már a holtakat sem kímélik s azok nyugalmát sem állják szentségtelen kezekkel megzavarni.

Eztörtént közelebb, — mint az olvasóink előtt is ismeretes — a Stambulov sirjával Szófiában. A megdöbbenő esetről egy igen előkelő bolgár hazafi többek közt a következőket mondja el:

A vandálak szombat este lopódtak ki a sirhoz, melynek a négy sarkába egy-egy lyukat ástak. Az így ásott lyukakba körülbelül 70—80 dinamit-töltényt helyeztek el. A sir négy sarkát

STAMBULOV SIRJA A SZOFIAI TEMETŐBEN.

Fénykép után.

egy gyújtó-zsinórral kötötték össze, melyet aztán az egyik végén meggyújtottak. De eredménytelenül, mert a zsinór nem fogott tüzet. Meggyújtották tehát másodszer is.

A gyújtó-zsinór lassan égni kezdett, szerencsére azonban csak félig égett el. De így is oly erős légnemzés fejlődött ki, hogy kettérepesztette a márvány lapot.

Szakértők számítása szerint a sirromboláshoz legalább is két óra idő kellett. Stambulov sirja a kápolnának közvetlen közelében van. A kápolnában laknak az örök, a kiknek bizonyonyal látniok vagy hallaniok kellett a robbanást és azt, a mint a márványlap szétrepedt. És mégis, mikor kérdezték tőlük, hogy láttak-e vagy hallottak-e valamit, azt felelték: «mi sem nem láttunk, se nem hallottunk semmit». Annál esodálatosabb, hogy a «Vitos»-téren lakók hallották a dinamit-robbanást.

Különböz a bolgár viszonyokra, hogy két nappal az eset után a hivatalos «Mir» azt írta, miszerint Stambulov barátai feldúlták *Georgiev* Tamás sirját, tehát igazságos, hogy a Stambulov sirjával is hasonlóképen bánjanak el.

Igy állván a dolgok, természetes, hogy a merénylők kiléte is homályban maradt s nyilván úgy is fog maradni.

Az azonban lettek lényen bárkik a tettesek, annyi bizonyos, hogy elebb-utóbb el fog még jönni az az idő, midőn az egész bolgár nemzet szegyenkezve és fájdalommal fog eme merényletre emlékezni s mindenki belátja majd, mily kiváló fia volt Stambulov Bulgáriának, kinek az elvadult pártszenevedély, ime még csak sirját sem kímélte.

BOSNYÁK DIÁKOK BUDAPESTEN.

A kinek fogalma van arról, hogy Bosnyákország és Hercegovina egyáltalán micsoda állapotban voltak az okkupáció előtt, az egyszerűen elképzeltelheti, hogy ottan a közoktatásügy mennyire elhanyagolt és elmaradott volt.

És valóban, ha a legzordonabb képet állítjuk magunk elé a kulturális elzülésről, akkor is alig közelítjük meg a valót. A török iskolaszervezet és közoktatásügyi törvények papíron maradtak, mint az óriási birodalom egyéb tartományaiiban, épen úgy Bosnyákországban. Alig egy-két állami iskolával találkoznak az u. n. mekteb-eken kívül, a mik nem egyebek, mint muzulmán hittanító iskolák; és az is a mi megvolt, hasznos szolgálatra képtelenné vált azért, hogy a török közoktatásügyi törvény értelmében az állami iskolában az állam nyelvén, azaz

törökül kell tanítani. Már pedig Bosnyákországban és a Hercegovinában senki nem beszél törökül, s így meg abba az egy-két iskolába is, a melyet a török kormány állított, a nyelvi akadály miatt egyenlő nehezen lehetett tanítót is, tanuló is kapni.

Hasznos szolgálatokat tettek a közoktatásügy terén az orthodox hitközségek és a ferenczrendi barátok. Ezek állítottak elemi iskolákat fiúk és leányok számára, s hogy a keresztényeknek, orthodoxoknak és katolikusoknak legalább kis százalékát megtanult írni, olvasni, számolni, az kizárólag ezeknek a felekezeti iskoláknak az érdemük, a melyekben bosnyáku, tehát a gyermekek anyanyelvén tanítottak. A muzulmán leányok kiművelése teljesen parlagon hevert; azzal még elméletileg sem törődött senki.

Az osztrák-magyar kormányzatnak mélyreható átalakulást kellett tehát előidéznie a közoktatás terén első sorban, ha egyáltalán képessé akarta tenni a lakosságát az új korszak vívmányainak megértésére. És valóban elmondhatjuk, hogy a Kállay-regime, a mely minden téren óriási sikerrel dolgozik, semmi téren nagyobb buzgóságot ki nem fejt és nagyobb eredményeket föl nem mutathat, mint épen az iskolában. Teljes mértékben fölismerte a nép nevelésének horderejét, s annak megfelelőleg teszi meg intézkedéseit. A bosnyák-hercegovinai 1897. évi költségvetésben 851,999 frt szerepel közoktatásügyi czelokra, a mi összesen 18 millió frtos budget mellett eléggé bizonyítja, hogy az iskola Bosnyákországban nem játsza a hamupipőke szerepét.

Három gimnázium, egy reáliskola, egy műszaki középiskola, kézműves iskola, tanítóképző és papnevelő intézetek, felsőbb leányiskolák, muzulmán bírói iskola, kereskedelmi iskolák, gazdasági iskolák, több száza menő elemi iskolák stb. gondoskodnak a műveltségnek és a hasznos ismereteknek a terjesztéséről. Mert egyik jellemző vonása a bosnyák közoktatásügyi politikának, hogy töle telhetőleg igyekeznek a praktikus tanulmányok részesre megnyerni az ifjú bosnyákokat, a melyek örekvésnek máris látjuk hasznos gyümölcseit a mezőgazdaság, kereskedelem, ipar, stb. terén.

A legnagyobb, kezdetben szinte legyőzhetetlen nehézséget látszott képezni a bosnyák tanítók teljes hiánya. A török kormány a minthogy bosnyák iskolát nem állított, annál kevésbé gondoskodott bosnyák tanítók kiképzéséről. Ezért eleinte altiszteket kellett alkalmazni tanítóknak; a bosnyák-hercegovinai országos kormány azonban csakhamar segédtanítói tanfolyamot rendezett be, majd szervezték Szerajevóban a tanítóképző intézetet, a melylyel körülte

dolgoznak a felekezeti tanítónőképző intézetek. A szerajevói tanítónőképző intézetet konviktussal kapcsolják össze, azért, mert szükséges a többnyire nagyon szegény tanítónőjelölteket a benlakás által megóvni attól, hogy a szerajevói lakosság legalsóbb elemei között tengődjenek.

Mindezek az intézmények és intézkedések szemmel láthatólag megtermik hasznos gyümölcseit. A gyorsan szaporodó szép iskolaépületek a kultura gyújtóiraivá lőnek, a mióta mind ritkább lesz az olyan iskola, a hol nem kellőleg képesített tanító vagy tanítónő foglalkoznak a gyermekek nevelésével. És a legörvendetesebb jelenség, mert a kormány rendszabályainak célszerűségét és hatását bizonyítja, hogy a la-

gába. Ezen a téren Kállay Béni mellett rendkívüli érdemeket szerez fenkölt szellemű neje, Kállayné Bethlen Vilma grófnő, a ki valódi lánglelkű apostola a nőnevelésnek a bosnyák asszonyok között.

A többi iskolák kiállítása (iskolai dolgozatok, iskolai könyvek, iskolaépületek szabványai, statisztikai kimutatások, tantervek, órarendek, a kézműves iskolák növendékeinek munkái, stb.) gazdag változatosságában és szigorú rendszerességében egészen alkalmas arra, hogy leküsse a paedagogus figyelmét, és tájékozza őt arról a nagyszabású, tervszerű akción, a mely a közoktatás fejlesztése érdekében folyik a megszállott tartományokban.

mann Konstantin kormánytanácsos, a bosnyák-hercegovinai országos kormány kiállítási biztosa épen annyi lelkesedéssel, mint körültekintéssel felelt meg minisztere intenczióinak. Az ő fáradságtalan vezetése alatt a diákok és tanáraik nemcsak a kiállítást nézték meg alaposan, hanem meglátták minden egyebet (királyi palota, új országház, Mátyás-templom, állatkert, muzeum, képesarnok, színházak, Margitsziget, stb.) a mi alkalmas arra, hogy megfelelő képet alkothassanak maguknak a magyar főváros díszéről és nagyságáról.

Tényleg a fiatal embereket és emberkéket teljesen elkápráztatta az, a mit láttak. Ilyen városról fogalmuk nem volt eddig. De nagyon

BOSNYÁK DIÁKOK BUDAPESTEN.

Az ezredévi kiállítás bosnyák pavillonjának udvarán fölvevett fénykép után.

kosság — minden iskolalátogató kényszer nélkül — egyre szívesebben küldi gyermekeit az iskolába. Felekezeti különbség nem képez többé akadályt erre nézve; a muzulmán gyermekek is mind nagyobb számmal szerepelnek az iskolalátogatók között.

Az eredményről fényes bizonyítást tesz az Ezredévi Országos Kiállítás bosnyák-hercegovinai osztályának tanügyi része.

Különösen gazdag a leányiskolák kiállítása, úgy szebbnél-szebb kézimunkákban, mint egyéb iskolai dolgozatokban. És fontos jelenség, hogy több muzulmán leányiskola — köztük Hörmann Konstantinné kitünően vezetett muzulmán felsőbb leányiskolája Szerajevóban — szintén a kiállítók között szerepel. A leányiskolákat azért említem első sorban, mert óriási horderővel bír a bosnyák nő gondolkodásának átalakítása, hátramaradottságának megszüntetése, szóval bevezetése az európai kultura vilá-

És most nem régen alkalmunk volt Budapesten látni a bosnyák közoktatásügy tulajdonképeni kiállítóját; a tanulókat és tanáraikat. 500 bosnyák tanuló, az ország minden részéből és úgyszólván minden iskolájából jött föl tanárai vezetése alatt, hogy megnézzék Magyarország ezredévi kiállítását.

Kállay Béni közös pénzügyminiszter azon intézkedése, hogy a magyar fővárosba hozatta a bosnyák tanuló ijeségnek egy kiváló részét, bizonyosan nagy jelentőséggel bír a Magyarország és Bosnyákország közötti kifejlődendő viszonyra. Ez a generáció minden valószínűség szerint előkelő szerepet fog játszani hazája sorsának intézésében, nem lehet tehát közönyös reánk nézve, hogy ezek az ifjak zsenge ifjúságukban kitörölhetetlen képet szereztek Magyarországról, fővárosának fényességéről. Annnyival inkább ilyen kedvező valának a kirándulásnak az eredménye, mert Hörmann

mély hatást gyakorolt Budapest és a kiállítás a bosnyák tanárookra is, azokra, a kiknek kezében nyugszik néhány nemzedéknek a nevelése és kiképzése. A gyermekek alig tudták hova lenni az örömtől és gyönyörűségtől; szinte nem ettek, nem aludtak; mindig csak néztek és jártak-keltek volna. Legjobban jellemzi kedélyhangulatukat egy kis bosnyák fiú mondása:

— Engemet csak az szomorít, hogy annyi szépet láttam, hogy a nagy örömtől nem fogom tudni, hol kezdjem el az elmesélést odahaza.

Szokolay Kornél.

EGYVELEG.

*Női színház épült közelebb Kopenhágában. Egyetlen ez a maga nemében. Nők játszzák benne még a férfi szerepeket is; zenekar, a szolgálók az egész segédcsapat mind nő; csak nők által irt darabokat adnak elő benne, újabb már balletet is.

AZ ALCSÚTHI ÖNKÉNTES TÜZOLTÓ SZAKASZ OLTÓ RAJA, LESZERELŐ GÉPEKEL.

JÓZSEF FŐHERCEG ÉS AZ ALCSÚTHI TÜZOLTÓSÁG.

A milleniumra megírt művek között Christó Miklós békes-gyulai tűzoltó-főparancsnok a hazai tűzoltóságnak szentel emléket, ismertetőben hazánk tűzoltóságait több kötetre terjedő műben. E czélja kivételében először is József főhercegre fordult, az ő általa megalkotott minta-tűzoltóságról kért ismertetőt. A főherceg rendeletére Dorner Béla parancsnok irt a tűzoltó szakaszról terjedelmes ismertetőt, melyből átveszünk egyes közérdekű részeket.

Az alocsúthi tűzoltó-szakasz megalakulását József főherceg a tűzoltóság levéltárában őrzött sajátkezű följegyzéseiben igen érdekesen adja elő. Midőn 1879-ben — írja a főherceg — Bokelberg Ernő úr, a m. kir. országos torna-intézet igazgatója Alesuthon gyermekeim torna-gyakorlatait vezette, szoba jöttek a gyakori tűzesetek és a rendszeres tűzoltás hiánya. Megvizsgáltattak a régi szerkezetű fecskendő és megállapították ezeknek hasznavehetetlensége. Még akkor nem akartam egyenesen a községhez fordulni egy rendes tűzoltó csapat toborzása végett, mert előbb annak hasznosságáról akartam meggyőzni a lakosokat. Így tehát elhatároztam egy tűzoltó raj szervezését saját udvari és kerti cselédjeimből. A parancsnokságot magam vettem át és egy kis csapatot állítottam föl.

Ezen csapat betanítását Bokelberg úr ugyanazon év július 29-én kezdte meg és egy rövid gyakorlati szabályzatot jegyzett föl részére. Néhány gyakorlat után harcckészen állott a kastélybeli tűzoltó raj. Első működése sikerült, midőn 1880-ban, egy éjjelkor kiüttlő tűzhöz Tabajdra előbb érkezett, mint az akkor keletkezett önkéntes tabajdi egyet tagjai, s a tűz ott csakhamar elnyomott.

Azonban a szervezésnek nagy hátrányai nem sokára kitűntek, mert ha én és cselédekem távol voltak Alesúthról, megakadt a szolgálat. Így történt, midőn 1882 július 25-én szent-györgyi pusztamon délben ütött ki tűz egy nyári szalmatető juhakolban, hol csak három bojtár volt jelen. Ámbár az ispán egy régi szerkezetű fecskendővel rögtön jött, melyet őt más fecskendő követett, mégis beleégett 1700 juh. En csak 3 órák délután kaptam a jelentést, az egész tűzoltóságból csak három szedhettem össze és így indultam. Mégis sikerült a jó szivattyúval az azalatt keletkezett erős szél daczára, a körülálló kazalokat és épületeket védeni és a parázst oltani. Hat órák este az utolsó sziporka is el volt verve. Ezen tűzvész előestéjén az alocsúthi mesterek barátságos összejövetelüknel elhatározták, hogy nálam ajánlkoznak önkéntes tűzoltóknak, mi másnap meg is történt.

Július 26-án Alesúthon Pap István udvarában tűz támadt, és oda a régi tűzoltókkal jökor

jöttem; a már égő öltetön lokalizáltattam a tűz. A már jelentkezett 18 új tűzoltót a szivattyú-záshoz állítottam. Tehát ez volt tulajdonképen még szervezésük előtt első kis működésük.

Az itt összesereglett alocsúthi és dobozi nép, mely minden ily alkalommal dícséretes áldozatkészséggel működik, — és ezért természetföl túzoltóknak teremték — látta működésünket és ez elég volt arra, hogy 1882 július 30-án reggel Mészöly Győző ref. lelkész 28 tagú névsorral jelent meg nálam, engem fölkerini a község nevében, hogy az alocsúthi lakosok fiataljait befogadjam önkéntes tűzoltóknak. Régi óhajom teljesült: fölszólítás nélkül sereglettek körülöttem!

Július 30-ára hittam össze ujonczaimat az első közgyűlésre; addig irtam szabályzatokat, melyeket a közgyűlésen fölolvastam és fölkeritem, nyilatkozték a szervezés iránt. Csak községeinkre akarják-e működésüket kiterjeszteni, vagy, mint eddig a kastélybeliek, az egész vidékre? Biznak-e bennem? Akarják-e tisztjeiket magok választani? vagy reám bízzák-e kinevezésüket?

A válasz egyhangú volt: «Megyünk a Fenséges urunkkal mindenhová, a hová visz és bízunk mindenbe, a mit velünk tesz!»

Rajkó János szabómester igen csinos szónok-

lattal adott közmegegyezésüknek kifejezést, és így megalakultunk. Ezen közgyűlésen 10 éves fiam, Józsi is mint ujoncz vett részt.

Most már örömmel álltam neki a felszerelésnek. Az alakult szakaszt beosztottam következőleg:

1 fő-, 1 tűzoltó parancsnok, 1 fecskendő-mester, 2 szivattyús felügyelő, 2 csövezető, 4 mászó, 4 felszerelő, 2 kürtös, 27 szivattyús.

A tanítást első következő vasárnap, augusztus 6-án kezdtem, a szivattyú szétszedésével és összerakásával. Magyarítottam annak kezelését, működését, ápolását. Azután minden vasárnap reggel volt gyakorlat a szivattyúval. Azonban megelőzőt 14-én a tűz, mely éjjel 11 órák a vaáli Dreher-féle majorban egy 2000 szekér szénával sziníg telerakott kolnában ütött ki. Ott volt első gyakorlatunk a szivattyúval. 15-én éjjel 12 óra 15 perczkor szereltetett föl a csatorna mellett szivásra és fölvtálás nélkül működtek ujonczaim délután 5 óráig. Józsi fiam is jelen volt. Ruzs parancsnok és Tóth csövezető megsebesültek; mi ujonczoknál nem volt csoda. A kitünő szivattyú az ott működésben talált régi szerkezetű fecskendőn fényes győzelmet vívott ki, mi a fegyelem és bizalom emelésére jól hatott.

Már 1882 október 10-én, midőn Fölesúthon 11 órák orjál jelezetett tűz, egyenruhában teljesen felszerelve és eléggé jól betanítva jelentünk meg; ott már nem kellett annyira tanítanom, mint inkább itt-ott a tűzbuzgókat esztitanom és csendre intenem.

A nagyobb létszámot 56 tűzoltóra a vaáli tűz után hoztam létre, hogy rendes fölvtálás lehessen, őrség maradjon saját községünk biztosítására, és legénység legyen a most rendelt vízszállítóhoz (hydrophor), melyet a városi tűzoltók szíves segítségével magam próbáltam ki. A szigorú fegyelem és az őrségek bevezetése egyes lemondásokat és elbocsátásokat idézett elő, de van hála Istennek tartalékom a számos tűzoltóknak előjegyzett-polgároknál, úgy, hogy nem kell tartanom ujonczok hiányától!

Fogatok dolgában az alocsúthi tűzoltóság páratlan módon van ellátva, lévén a főhercegi istálló lovai rendelkezésre adva veszély esetére. Az istállóban rendes készenlét áll fen, s az első tűzjelre a oltóvonat pár percz alatt befogva készen áll. Ezen oltóvonatot képezi: a parancsnoki fogat, a kocsifecskendő, és a szerkocsi, tehát 3 jármű; nagyobb tűzekhez kivonulnak az összes szerek. Többször megtörtént már, hogy a főherceg kedvelt négyesfogatának drága paripái húzták — hegynek fel, hegynek le erős ügetésben, habzó testtel — a nehéz gépeket. Így azután gyakran megesett, hogy a szakasz előbb ott ért meg valamely közeli faluban kiüttlő tűznél,

AZ ALCSÚTHI ÖNKÉNTES TÜZOLTÓ SZAKASZ OLTÓ RAJA NAGY TÜZHÖZ KÉSZÜLVÉ. (Középen a nagy hidrophor.)

mint a helybeli tüzoltóság. Sötét éjjeleken igen szép látvány, midőn az úton a szakasz fogatai fátylafényvel tóvarobognak. Ha a főherceg is kivonul, az első fogat phaetonjában áll, s maga fűjja jelzőkürtjét, hogy a szembejövőket kitérésre figyelmeztesse a sötét éjben.

A tüzoltóság kitűnően van szervezve, s rendszeres pénzdátációban részesülnek. Éjjeli tüzet a kastélybeli tűztorony telefonon a parancsnoknak, ki azután «riaszt» és kivonultat, nappal pedig a fizetett tüzoltó kürtös ad jelt.

A működési kör zónákra van beosztva s minden zónának a kastélybeli torony tűzjelzőjén külön kongatási jele, úgy, hogy a tűz jelzése alkalmával annak holléte is tudva van.

A szükséges pénz 5 fensége bőkezűen adja rendelkezésre a tüzoltóság számára. A megalkulás első éveiben — az évenkénti adomány 5—6000 frt körül volt, most azonban 1500—2000 frt között ingadoznak az évi kiadások. A pénztárt a parancsnokság kezeli s rendszeresen leszámol a pénz hovafordításáról.

A legénység őrségdíjakát, ingyen ruházatot kap, s még tüzoltói szolgálata is díjazva van. Tűzeseteknél való működésnél óránkénti tüzpótlék jár. Egy állandó, fizetett tüzoltókürtös áll rendelkezésre a parancsnokságnak. Szolgáltatban megbetegedett tüzoltók ingyen gyógyírt s orvosiást kapnak. Elhalt szegényorszáuk temetési költségeit is a pénztár fedezi. Baleset elleni biztosítási költségei is a tüzoltóság terhére. Ezenkívül évente jutalmak s mindennemű segélyek is osztanak ki. A szakasz működése tág terje terjed ki, Acsúth községen kívül — hol fennállása óta 25 tűzesetnél működött a szakasz — huszonnégyre rüg azon falvak és puszták száma, hol a tüzoltóság segélyt nyújtott.

A tűzstatistika szerint 1882 óta, 34 tűzesetnél működtek az acsúthi tüzoltók. E mellett tekintetbe veendő, hogy a vidéken a tűzrendészeti intézkedések mellett aránylag kevés az évenkénti tűzesetek száma.

AZ EZREDEVI ÜNNEPÉLYEK.

A főváros megint azt a rendkívüli nyüzsgő életet és tarka sokaságot mutatja, mint a juniusi nagy ünnepélyeken. A Szent-István-nap országos ünnepének vonzereje az ezredév folytonos ünnepélyei közt sem csökkent, s az ország minden részéből már az aug. 15—16-iki kettős ünnep óta özönlöttek a látogatók. Hozzá kell még ezekhez venni, hogy a bécsi szabadalmú polgárokból 2400-an érkeztek Fraunenberg közösi tanácsos vezetése alatt; az országos dalárünnepet, és orsz. tüzoltó kongresszust is most tartották, pedig a tüzoltó ünnepre magára közel négyezeren jöttek fel Budapestre. A tömeges látogatósközből is e napra esett Vasarúdegyéből ezernél nagyobb csapat, ezenkívül Nyitra tó térséből, Hunyad megye oláhaiból is több száz. Most tartották a kath. egyesületek kongresszusát, s még vagy tiz kisebb kongresszust; ezekben a napokban mentek végbe a lövészversenyek. A kiállítás területe most reggeltől késő estig a legélénkebb képet nyújtotta.

A czár a nemzeti muzeumnak. A bécsi orosz nagykövét gr. Kamptér értesítette a közös külügy-minisztert, hogy II. Miklós czár értesülve az élénk érdeklődés iránt, melylyel Magyarország viseltetik II. Rákóczi György kardja iránt, ezt a budapesti nemzeti muzeumnak ajándékozta. A kard a czár szíveségéből ki van állítva a történelmi csoport Rákóczi szobájában. Pengéjén arannyal beverve olvasható Georj Rakotzi II. 1640. Erdély néhai fejedelem lengyelországi hadjárata alatt használta a kardot. Az 1848—49-iki szabadságharcban az erdélyi nők Bennet adták át, s mikor Bem táborát az oroszok elfoglalták, akkor jutott orosz kézbe. A czár előzőeken figyelméről a külügyminiszter azonnal értesítette a magyar kormányt.

Pannonthalma ünnepe. Az ezredéves emlék föléállításának alkalmából Pannonthalmán jelentékeny építkezés történik. A vászéri főmonostor kőfalainak szegletornyait Fehér Ipoly főpát a vajdahunyadi vár tornyainak mintájára stilszerűen új építette, úgyszintén a várkapu is díszes középkori tornyokat nyert. Ezen vár tornyok között levő kazamatákba helyeztette át a főpát az asztalos és pékműhelyeket és az által megüresedett merész

bolhajtású régi épületszárnyat főmonostori társalkodóvá alakította át. A várkapu felhúzó hidja mellett a kapusnak pavillon készült. A központi könyvtárhoz díszesebb bejárat készítették az ebédlőt pedig, mely barokk falfestményekkel ékes, márványból úrolag kiképezte. Szóval a főmonostor augusztus 26-iki ünnepén új, díszes alakban fogadja az előkelő vendégsereget.

Dr. Wassics Gyula vallás- és közoktatásiügyi miniszterrel aug. hó 25-én a képviselőháznak 30 és a főrendiháznak 8 tagu küldöttsége utazik Győrbe s onnan másnap Pannonthalmára az emlék alapkövetései ünnepeére. A miniszterrel utaznak Rakovszki István állami számvevőszéki elnök, Graenzstein Béla államtitkár, Bubics, Rimély, Desseffy megyés püspökök, Antal Gábor dunántúli ref. püspök is. Zaika győri püspök is megjelenni az alapkövetései ünnepeen. Pest vármege küldöttséggel képviselteti magát. Wassics miniszter különvonatán indul az ünnep színhelyére, a budapesti honvédekpar is, a mely az alapkövetései alkalmával a Szózatot és Himnuszot fogja előadni s az ünnep előestéjén Győrött a város által rendezendő banketen fogja a zenét szolgáltatni.

Az országos dalárünnep. Az országos dalárszövetségbe tartozó dalárdák és énekes egyletek tagjai, körülbelül 1200 főnyi sereg, aug. 14-ikén érkezett Budapestre. Az énekelőadások a kiállítás területén levő ünnepélyek csarnokában tartották, a gyűléseket pedig az új városrészben. Az ünnepélyek alatt mint díszelnök Gerlóczy Károly polgármester szerepelt Lung György városi tanácsossal, ki az egyesület elnöke.

A dalegyetlek mekerzése aug. 15-ikén ment végbe, délelőtt és délután. Huszonnyolc dalegylet jelentkezett, de a maros-vásárhelyi és tordai közbejött akadály miatt nem vett részt s így a Királyhágóttól hiányzott a versenyből. A dalárdák a művészi fejlődés szép eredményeit mutatták föl. Versenydíjak ezúttal nem voltak, hanem emléklül díszokiratokat kaptak a legjobbak, háromféle jelzővel: kiténő, dícsérteternelő és elismerő közreműködésért.

Kitüntetők oklevél juttat a következőknek: Temesvári gyárvárosi daloskör, Szegedi dalárda, Szatmárnémeti dalegylet, Győri ének és zenegyulek, Makói dalárda, Debreceni dalegylet, Kecskeméti városi dalárda, Kassai régi dalegylet, Egri dalkör, Rimaszombati dalárda, Szegeárdi dalárda. Dicsőő oklevél; Nyiregyházi dalegylet, Komáromi dalegyület, Újvidéki dalárda, Kecskeméti polgári dalkör, Nagy-Károlyi dalegyület, Ungvári dalárda, Zombori kaszinóegyületi dalárda, Aradi dalegylet. Elismerő oklevél: Szegedi polgári dalárda, Mármaroszigeti polg. dalkör, Miskolci dalárda, Mezőturi dalárda, Zilahi dalkör, Debreceni munkás egylet, Békéscsabai iparos dalkör. Ebben a sorozatban benne van az összes 26 dalegylet, mely versenyzett. A dalárünnepi közgyűlést aug. 15—16-ikán tartották. Simán és gyorsan ment. Az igazgató választmányba több új tagot választottak. A jövő orsz. dalárünnep megtartására Árad város hitva meg az egyesülettel, mely város 1867-ben bölcsoje volt az orsz. dalárünnepi megalakításának. A közgyűlés egyhangulag fogadta el Árad város meghívását.

A tüzoltók kongresszusa. A tüzoltók ma már városaink és községeink rendes szervezetéhez tartoznak. Hogy az egész országban sokan vannak, örvendetes volt látni az e hó 15—17-iki országos kongresszusokon és ünnepélyeiken. Eljöttek több mint három ezren, hozzájuk csatlakoztak a budapestiek is, ezek pedig nagy számot adnak, mert minden nagyobb gyárnak, minden gőzmalomnak külön tüzoltó testülete van. Össze volt kötve a kongresszus azzal is, hogy a magyarországi tüzoltók szervezésénél érdemeket szerettek iránt az elismerést ünnepélyesen kifejezze. A tüzoltó szövetség központi irodája számára elkészült József főherceg, gr. Széchenyi Ödön és gr. Cziráky Béla arcképe a központi iroda számára s ünnepélyesen leplezték le. A tüzoltó ünnepre Ausztriából is jöttek küldöttek, velők Csermék Reginald az osztrák szövetség választmányának elnöke, ki rokonszenvesen tolmácsolta küldői üdvözlését.

A kongresszus a tüzoltóság fejlődésével, szervezésével foglalkozott, gyakorlati kérdéseket vitatott meg. A gyűlések dr. Kók Lajos képviselő elnökelete alatt mentek végbe. A segélygyulek közgyűlése is ezzel kapcsolatban volt. Ennek a vagyona 14,000 frt, tagjainak száma most már 5775. Az országos tüzoltó szövetségben az elmúlt esztendőben 18,240 frtot vett be; kiadás 6842 frt. Az országos ünnepély másék része, melyet a fővárosi közönség is örömezt szemlélt, a tüzoltó egyletek versenye és felvonulása volt. A versenyt a tornaversenyeknek

a esömőri-úton állított nagy arenájában tartották meg.

Aug. 15-én voltak a versenyek nagyszámu közönség előtt. Bemutatták az ügyességet a tűzböz való elkészületben, a kocsiok, szivattyúk, feeskendők felszerelésében, mászásban, s mindabban, a mivel a tüzoltó a vész idejében segítséget adhat. A díjak közszemlére voltak kitéve a versenytéren. Ö fensége díja egy hatalmas ezüst babérkoszorú, a melynek közepén arany tüzoltó csákó, balta, csákány és latorja van s fölírással: «egyesült erővel.» Kiválóan szép József főherceg két díja: az egyik nagy, kerek, aranyos dombormú, a közepén jellemzetes alakokkal, a szélén pedig aranyba vésvé mindazon városok neveivel, a melyek a tüzoltóknak föbb székhelyei; a másik József főhercegnek ezüst babérlevelekkel körített arcképe. Ezeket kívül még vagy öt díj volt, ezüst szaruk, kancsóok, szobrok és órák.

A nyertes egyletek sora hosszú. Vidékiek, budapestiek jól vettek edek. A király-díjat a szabadkai önkéntes tüzoltó egyletnek ítélték oda.

E hó 16-ikán délután a tüzoltó egyletek az új épület kaszárnya udvarán gyűltek össze és teljes felszereléssel, zászlókat és címüket feltüntető jelző táblák alatt vonultak végig a városra a versenyző helyre. Az Andrásy-úton, a kiállítás területén, a városligeten át mentek ki a csömőri-útra. Mindennél nagy közönség vart s éjzengett. A katonás magatartásért, felszerelésért a közönségnek sok alkalma volt éjzent mondani. Az aicsúthi tüzoltó testület különösen kivált a menetben; igazi katonás kis csapat, s felszerelésén meglátszott, hogy gondos szemek vigyáznak rá.

A felvonulás alatt már megeredt az eső; a nagy arenába érve valósággal zuhogott. A díszgyakorlatok tehát elmaradtak s ezzel együtt az estére tervezett nagy takarodó is. A megerkezett csapatok néhány fordulat után kivonultak az arenából.

Bécsi szabadalmú polgárok látogatása. E hó 15-ikén déiben ezernél többen érkeztek Bécsből Budapestre, négy külön vonaton. A bécsi szabadalmú polgárok újabb tömege volt ez. Fraunberg Ferenc közösi tanácsos vezetése alatt, kik annak akartak kifejezést adni, hogy Bécsben más érzelmeket is táplálnak Magyarország iránt, mint a milyeneket Luenger polgármester hirdet. Fogadtatásukra külön bizottság alakult Budapestben, s az érkezöket a vasutnál Pázmándy Dénes képviselő üdvözlölte. A bécsiek nagy tömege gyalog vonult ki a kiállításba az Andrásy-úton, a közönség élénk üdvözlése közt. Másnap délelött Deák szobrát keresték föl és Fraunberg beszéde közben megkoszoruzták. A bécsiek e hó 18-ikán távoztak el. Előbb Fraunberg meglátogatta Ráth Károly polgármestert, kinek mekoszorúta a szives fogadtatást, a melyben a főváros közönsége a bécsi liberálisokat részesítette. A főpolgármester viszonyt köszönetet mondott Fraunbergnek, hogy oly művet végzett, a mely a Budapest és Bécs közötti viszont megerősíteti képes. Ezután Gerlóczy Károly polgármesternél volt Fraunberg; Kameronyer polgármester és Márkus alpogármestert nem találta és így csak névjegyét hagyta hátra. Ráth Károly főpolgármester és Gerlóczy Károly polgármester délután viszonzották a látogatást.

A kertészeti kiállítás megnyitása. A kertészeti idoleges kiállítások harmadikát, a nyári virágok, zöldségek, gyümölcsök és dísznövények kiállítását e hó 19-ikén délelőtt nyitotta meg Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter az idoleges kiállítások csarnokában nagy és díszes közönség részvéte mellett. A földmívelésügyi minisztert Krisztingovich igazgató üdvözlölte a kiállított és rendezök nevében. Darányi miniszter örömeft fejezte ki, hogy eljöhetett és tanja lehet ama buzgalom szép sikerének, melyet a kedvezőtlen viszonyok és időjárás dacára a kiállított kifejtettek. Hangsúlyozta a kertészeti és gyümölcsstermelés nagy gazdasági jelentőségét. Ezután a miniszter Isemann Keresztély csoportbikos kalauzólista mellett megtékinette a szép és gazdag kiállítást.

Romániai magyarok. Ötven romániai magyar érkezett e hó 18-ikán Budapestre Bartalus János ref. pap, a bucaresti magyar társulat elnökeként. Vajda Mihály alelnöknek és Teleky kántortanítónak vezetése alatt. Fogadtatásukra a pályaházban megjelente: György Endre orsz. képviselő, György Aladár, Jancsó Benedek, továbbá a kiállítás igazgatósága részéről Kovács Gyula dr. és Gelléri Mór titkár.

DIVATLEVEL.

A nyári évad kellő közepén mindenki csakis az ősi divatról beszél s azon tündök, milyenek lesznek a hölgyek ősi öltönyei, valamint a hüvös időjárásra való felöltök, cape-ok s több efféle ruhadarabok. A tapasztalás ugyan azt mutatja, hogy az ősi divat tulajdonképen csak akkor kerül föl színre, ha lábaink alatt a haraszt zörög, de mindezek dacára a mérvadó czegek műtermekben kiesztel ruhamintákat már a szélrózsa minden irányában elküldettek. A világhírű divatczegek élő reklám gyánant külön e czeletra kizemelt hölgyeket Ostendébe, St. Mauriceba, Baden-Badenbe, egy szóval oly helyekre küldenek, hol az elegáns s előkelő hölgyvilág ez idő szerint még tartózkodik.

Itt aztán sétányokon, színházban, hangversenyeken, valamint az éttermekben naponta 6—8 egészen új remek toilletekben megjelennek, általános feltűnést keltenek, mely tömeges megrendelésekben nyer kifejezést. A reklám ezen legújabb neme nagyon jól kifizeti magját. Így például a bécsi Drecol czég nyolcz nyolcz új toilletet ellátott két minta hölgyet küldött Ostendébe, kik mindjárt az első héten huszonnégy megrendelést kaptak. Az ősi divat mintáit illetőleg egyelőre csak annyit mondhatok, hogy az utózára és sétára való öltönyök szoknyái leginkább vékony szövett angol gyapot keimékből, a hegyes derekuk pedig nehéz selyemből himzett bársony Bolero szabású mellényekkel készülnek. Magyaros paszomántok, antik arany vagy zománc gombok nélküli az efféle öltöny alig gondolható s minek nyomán az ékszerekben mutatkozott fényűzés újabb lendületet nyert.

Majdnem bizonyos, hogy a divat ezen legújabb szépségét a budapesti ünnepélyeken látott festői szépségű női díszöltönytök idézték elő. A selyemruha minták szoknyái elég hosszú uszálylalt többnyire szines selymhímzést mutatnak, melyet aztán fekete vagy fehér gyöngyökkel szegélyeznek. Magától értetődik, hogy az efféle selyemruhák csakis estélyekre vagy pedig díszebédékre valók. A könnyebb selymekből készült ruhák szabását illetőleg valami különös eltérés nem fordult elő. Díszítésül elég széles selyem, bársony szalagokat alkalmaznak mig az újak többnyire himzett s a ruha színeének megfelelő bársonyból készülnek.

A fűrdőkben időző elegáns hölgyvilág tulnyomó része az úgynevezett «tailor made» (férfi szabónál készült) sötétkék, sötétzöld vagy keskeny csíkos skót gyaot ruhákat viseli. Amde a divathölgyek azon nem csekély töredéke, mely mindenütt s mindenkor feltűnni akar, az eredetileg egyszerű s a czélnak teljesen megfelelő ruhát szines selyem-hímzéssel, mozaik vagy zománc gombokkal, valamint elsőrangú művészek által festett porcellán vagy gyöngyház csatokkal formájából annyira kihozta, hogy azt mai napság csakis nagyon gazdag vagy pazar hölgyek viselhetik. Az orosz császári párnak Bécsben való időzése alatt megtartandó udvari estélyeken a hölgyek csipkékkel díszített nyári bál toilletteket fognak megjeleníteni, mivel a fiatal czárné a nehéz selyembrokat vagy bársony ruhákat csakis ritka ünnepélyek alkalmával viseli. A czárné egy elsőrangú bécsi műtermében — valószínűleg Ch. Drecol-nál — három estély-toillettel rendelt meg. Ezek egyike orosz ezüst himzésekkel díszített ezüst gazeból, a másik rózsaszínű Moiréera vont himzett japáni mollból, a harmadik pedig Points s'anguilles és fehér chiné szalagokból készült. Az ünnepélyeken megjelenő főhercegnők számára valódi csipkeszövetből, drága Cluny és Guipure csipkékből összetett toilletek készülnek.

A mult télen még divatos ballon újjak helyett a kart szalagból, csipkéből és virágból készült fonadék fogja díszíteni, melyet a könyökneél alkalmazandó gyémánt karperecz kettő választ. A kalapdíszítést képező töméntelen virágot, most már tollak, csipkék és szalagok helyettesítik. Három méter hosszú, a fej körül háromszorosan

Nápolyi népművészes Őr-Budavárosban.

A Vevő és a szikla.

«JAMBO»

Tizenhét évvel ezelőtt Nápoly városának minden lakója, apraja-nagyja, a gazdag polgár épen úgy, mint az utolsó lazzaroni nagy igazlomban volt. Az utczákon a járöklök, a limonaro, a castagnaro, a piazzainolo, a bibita és az acqua solforosa elárústitók, a macheroni kifözök, a kávéházakban és vendéglőkben a fogyasztók, a borbélyok és vendégek, stb. stb. mind csak arról beszéltek, hogy: ime, e héten megnyitják a funiculart, t. i. a sıklöt, mely majd a Vezuv tejejére hordja a pénzes angolokat és egyéb idegeneket.

Ennek a nagy dolognak az örömeére született aztán meg az a fűlbemászó, kellemes dal, a mely Budapestben, az ősbudai olasz énekesek révén, olyan nagy népszerűsége verögödött s a mely általánosan «jumbo» név alatt ismeretes. A dal szövege nápolyi szójárásban van írva s a versszakok refrainje mindig ez:

«Jammo, coppa, jammo, jammo, jammo, Funiculi, funiculi, funicula»
vagyis:
«Jerünk, szájunk fel, jerünk, jerünk, jerünk Fel a sıklón, a sıklón, a sıklón».

A budapesti fül aztán a jammo szó «jumbo»-nak hallván, így ragadt a nápolyi nótára a «jumbo» név is.

Megjegyzendő még, hogy Nápolyban is ép oly nagy népszerűségnek örvend a jambo, mint nálunk Budapestben. Mutatja ezt már maga a jambo megszületésének története is.

Nápolyban ugyanis, ősi szokás szerint augusztus 18-án tartják meg a Posilipo hegyben sőt alagútjánál, a Piedigrottánál, a nagy dalversenyt. Több ezer líras jutalmak vannak kifizüve azon népdalokra, a melyek leginkább megnyerik a nép tetszését.

A dalokat külön énekarok adják elő, és a bíráló maga a fenséges nép. Némely daln l tapsonak, azt többször megismételtetik, másnak egyszerű tetszésnyilvánítással kell meglegednie, másnál egyik párt tಂಬol, a másik meg tapsol, vannak végre énekszólamok, a hol fűttyökkel, rohadat narancssal és másféllel szalasztják meg a zeneszerzőt.

Nos hát, 17 évvel ezelőtt a fenséges nápolyi nép a funiculi-funicula, vagyis magyarul: a Jambo népdalnak itélte oda közlekedéssel az ezreket és a dícsőséget. És a jambo dícsősége azóta sem halványodott, a nápolyiak most is ezt dalolászák legszeretebben s bizonyára büszke örömmel értesülnek róla, hogy kedvenc jámbojuk ime az Alpeseken túl is megkezdte imároból útját.

esavart fehér túll, illuzió fátyol az egyedüli dísz, mely jelenleg a széles karimájú kalapot ékesíti, habár a nap által többé-kevésbé megviselt arc-bő- fehér szín nem igen válik előnyére.

Nagyon csinosnak és minden egyszerűségé mellett igen előkelőnek fogod találni az ide mellékelt képen látható séta öltönyt. A mérsékelt böségű créme színű «Taffetas» szoknyába sötétzöld ágak vannak beszöve. A bő újjakkal és csipke betéttel díszített zubbony szabású derekat fekete bársony öv egészíti ki. Zöld szalma toque piros virággal és fekete köcsagtollal.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A magyar nemzet története. A Szilágyi Sándor szerkesztésében és az Athenaeum kiadásában megjelenő tízkötetes nagy műből a 78, 79 és 80-ik füzet hagyta el a sajtót, becses illusztrációkkal. A mohácsi ütközetről nyujtanak minden eddigéig kimerítőbb leírást e füzetek, Fraknói Vilmos tollából.

A mohácsi csata leírását eddig csak hazai források után ismertük. Most azonban, hogy közzé tették és magyar nyelvre is lefordították a Szulejman török szultán táborában irt hivatalos naplókat, ennek a csatának lefolyása más oldalról is meg van világítva. Ezenkívül Fraknói Vilmos kritikailag állítja egybe Brodarics Márk szeremi püspöknek és kancellárnak s másoknak egykorú feljegyzéseit, valamint a külföldi adatok nyomán a mohácsi csata történetét, melynek leírása seholy oly kimerítő és akkora pontossággal megírva nem volt, mint most e nagy történelmi mű IV. kötetében. A szöveg mellett hasznosabban két újságlapot is találunk, melyek a mohácsi csatáról szólnak. Ezek az újságok körülbelül olyan alakban és kiállításban jelentek meg, mint késő koros unokáik, a vásári ponyvákban árukt historiók. Még a rajzok is hasonló kivitelűek. Ezenkívül Kupelwieser összejáratása nyomán bemutatja Fraknói a mohácsi ütközet pontos térjárást, mely a két hadsereg állását a csata kezdetétől annak befejezéséig tünteti fel. Mohács község jelenlegi képét Cserna Károly rajzolta le. A nagy vállalat negyedik kötete már befejezésre közeledik és szeptember közepén megjelenik. Egy füzet ára 30 kr.

Szegedi Kis István élete s a Tisza-Duna mellékeinek reformációja. Irta Földváry László, vácz-hartyáni ref. lelkész. Szerző kiadása. E 224 lap terjedelmű élet-éskorraj Szász Károly püspöknek ajánlvá már régebben megjelent, de a könyvnyalpacsa csak mostában került. Gondos tanulmány alapján ismerteti Kis Istvánt, a ki a XVI. század első felében nemcsak mint egyházi férőu, hanem mint reformátor is jeleskedett. A kik régi költészetünk és a reformáció kezdkora iránt érdeklődnek, használna fogják olvasni e tartalmas munkát, mely a szerzőnél rendel hető meg Vácz-Hartyánban. Ára 2 frt.

SÉTARUHA.

Magyar Tárjótár. A m. t. Akadémia megbízásából szerkesztette Szinyei József egyetemi tanár. E becses kiadványból közelebb az I. kötet 9-ik füzetét jelent meg, mely a *külső és mérsékelt* szókat foglalja magában. A vállalat tíz fvény évenként 4 frt. Kiadja Hornyánszky Viktor könyvkereskedése.

A kispesti fogadalmi templom díszalbuma. A Kispesten építendő fogadalmi templom végreható bizottsága elhatározta, hogy a templom javára díszalbumot adtat ki. A könyv 20 ivre terjed s rendkívül díszes kiállítású lesz. Az uralkodó család tagjai, a magyar írók legjelesebbjei s a közélet kimagasló alakjai mind gazdagítják néhány sorral az album tartalmát. A díszes könyvet *Cziklay Lajos* szerkeszti. Az album árát 2 frtban állapították meg.

Tátra-kalauz, utmutató a magas Tátrába és a Tatravidéki fűrdőbe. A magyarországi Kárpát-egyesület közreműködésével szerzerete dr. *Szontagh Miklós* kir. tanácsos, ki mult évben. A magas Tátra és hegyvidéke" czimem megjelent könyvét dolgozta át, rövidebben, s jó kalauzt adott azok kezébe, kik a felvidék regényes vidékeit évről évre nagyobb számmal látogatják. Megismertet a Tátra vidékének mind természeti mind történelmi rajzával, a turista tudnivalókkal, melyek vasuti és kirándulási vonatok szerint következnek egymás után. Térképek is vannak mellékelve a vászonkötésű, 211 oldalra terjedő esimes kiállítású könyvhöz, melynek ára 1 frt. Singer és Wolfner budapesti könyvkereskedése adta ki.

Az Egyetemes Regénytár legújabb kötötében Az első kedves című olasz regény jelent meg, írta Gerolamo Rovetta, fordította Tábori Róbert. Egy mellőzött fiatal asszony története, a kinek férje csak akkor ismeri föl felesége értékét, mikor ennek elvesztése fenyegeti. A férj azonban visszaszorítja az imádott. A piros vászonkötésű könyv ára 50 kr.

A Vígyszínházban aug. 18-án eredeti bohózat került színre, a színházat megnyitó előadás után az első magyar darab. *Beothy László* fiatal író műve, ki a népszínházban oly zajos hatást ért el. A 3 Kázmér bohózatával. Új darabja *Béni bácsi* is eléget vett át ennek alkatszeiből, de amannak az egész hatását nem. A hosszúra nyújtott történet sem új benne, mert elég vigjátékból s operettekből ismerjük már olyan fiatal házaspárok zaklatását, kiknek az esküvő után nincs nyugtok, ildőzik őket cselőszövények és boszú. *Beothy László* bohózatának is ez a tárgya, sok helyen drasztikusan dolgozva. A mese szövése, bonyolítása nem valami elmés benne, de a bohózáti elem nem hiányzik belőle, az alakok egész tarkasága jár-kel benne, s ha nincs is rájok szükség, mulattatón töltik be a színpadot. A Vígyszínház pedig ismét bebizonyította, hogy kiváló erőket gyűjtött össze, s ezek sokat bírnak tenni egy darab érdekében.

Hőse a bohózatnak Sziporka Béni bácsi, egy derék öreg úr, ki nagyon érzékeny a Sziporka-család becsületére. Most pedig ezt nagy csorba fenyegeti. Az történt ugyanis, hogy Sziporka Ella feleségül ment Vass huszárkapitányhoz, de a mint az esküvő után nászútra kelnek, az anakönyvvezető kijelenti, hogy ez a házasság nem törvényes, mert a házasság kötéséhez szükséges okiratokból hiányzik egy, a katonai hatóság engedélye. Béni bácsi büszke és becsületes lelke pedig nem tűrheti el, hogy Ella valakinek a felesége legyen, még ha az a férje is, ha egyszer nincs meg hozzá minden törvényes okirat. Meg kell tehát akadályozni. Rohan utának az indóházba, de a vonat épen ekkor fittyent. Mégis felugrik a szenes kocsira, és szurtosan megrékezik ő is Taplófűrdőre, a hol aztán egész lázzal és furfanggal dolgozik rajta, hogy a fiatal pár ezentúl is csak jegyesek maradjanak. Ez mégsem sikerül, s a fűrdő közönsége a fiatal párt lenézi, mikor végre megérkezik az anakönyvvezető távirata, hogy rendben minden, a hiányzó okirat ott lappangott a zsebében. A bohózat vékony cselekvényét a karikatúrás alakok urálják. Béni bácsinak *Szathmáry Árpád* kitűnő vendégjátékát, vele együtt *Hegedűs Gyula*, egy vendéglős, *Gál Gyula*, *Szép Aladár*, *Góth*, *Balassa Jenő*, *Gyöngyi*, *Ráthonyi*, *Szikrai*, a nők közül *Delli Emma*, *Nikó Lina*, *Lenkei Hedvig*, *Alpár Irén*. A szerzőt zajosn hívta a közönség, de nem jelent meg.

MI UJSÁG?

Szent István ünnepét az ország fővárosában az ezredévés méltó fényvel ülték meg, s ha lehet mondani, talán még fényesebben, mint előbbi években. A herceggörömény felhívására, a főváros összes templomából körmenetek vonultak föl Budavarába, de az újatoskodók e csapatai máskor sem hiány-

zottak. Budavára szorongásig megtelt. Az első király szent jobbját már 8 órára átvitték a Mátyás-templomba, hol *Vasváry Kolos* bíborkor-prímás tartotta az egyházi szertartást s ő vezette vissza a körmenetet. Az egyházi szertartásban részt vettek a fővárosban levő miniszterek, állami méltóságok, bíróságok, polgári és katonai hatóságok, testületek, egyesületek zászlóikkal. Az egyházi ünnep 10 órakor már véget ért.

A király szobra. A magyar államvasutak igazgatósága a budapesti nyugati indóház udvari váróterme számára ő felsége mellszobrát rendelte meg *Zala Györgynél*. Kárrarai márványból készül s mintázásához ő felsége ülni fog.

Mária Dorothea főhercegnő esküvéje. A párisi «Soleil»-nek egy állítólag Alcsuthról érkezett híre szerint Mária Dorothea főhercegnőnek Fülöp orleansi herceggel való esküvéje, november 5-ikén meggyébe Bécsben.

Az olasz trónörökös házassága. Montenegró szerény fővárosa *Cettinje*, nagy esemény színhelye volt e héten. Megtörtént a *Viktor Emanuel* olasz trónörökös és *Helena* montenegrói hercegnő eljegyzése e hó 17-ikén. A trónörökös házasságát először említ hirtelen általánban kétkedve fogadták, s valószínűtlennek tartották, hogy Olaszország trónörökösé a kis Montenegró fejedelmének családjában találta föl jövődöbeljét. Helena hercegnő szépsége azonban csakugyan érdemes királynői koronára. A trónörökös e hó 16-ikén érkezett Cettinjebe, 17-ikén megtörtént az eljegyzés s 18-ikán hivatalosan is tudtál adtak Olaszországnak.

A dunántúli ref. püspök. Páparól jelentik, hogy *Antal Gábor*, az új dunántúli ref. püspököt jövő hó 12-én iktatják nagy ünnepélyességek között hivatalába.

Szobrok. Sopronban október végén leplezik le gr. *Széchényi István* szobrát, melyet a város *Izso Miklós* szobra után Mátrai Lajos szobrásznál rendelt meg. A leplezés ünnepies lesz, s meghívják a kormányt, akadémiát, a szomszédos törvényhatóságokat, a Széchényi-családot. Az ünnepi ódát *Dóczy Lajos* írja. A szobor kétszeres életnagyságú. — *Komáromban* is októberre tervezik *Klapka* szobrának leplezését. *Róna József* készítette s a főalak már éreke van öntve, s a mellékalakok és alapozási munkák is elkészülhetnek októberig. A szobor költségei 28.000 frtra rugnak, ebből még 9000 frt hiányzik, a mit a még be nem érkezett gyűjtésekből s legközelebb megindítandó nagyobb gyűjtésből fognak fedezni.

Osi temetők Kecskeméten. Kecskemét hatósága intézkedésére a város határában ásatások folynak, tekintettel Kecskemét megrindó történetére és muzeuma gyarapodására. *Kada Elek* teljes buzgósággal vezeti az ásatásokat. Most a Borbáson levő *Csonthalmot* ásattja, melyről az a hagyomány, hogy a század elején a Szűcs kecskeméti hadnagy által levert ráczokat temették oda. Ezt a hiedelmet az ásatások megváltoztatták, ott igen régi sírokra találtak, a sarmata-jazsígcsok csonthalmára. Ez a rómaiakkal sokszor harezoló faj, mely a hunnokat négy századdal megelőzte, a Duna-Tisza közén lakott és Kecskemét környéke volt főfészke.

A nagykereskedés és félygházi ásatások alapján a Csonthalmomban levő sírok jász volta rögtön kitűnt. A kincserekes a halmot már régen megbolygatták és annak tulajdonítható, hogy eddig csak egyetlenegy sírba bukkantak, melyben szép művi római készítmény bronz fibulát, tört és barbár készítmény edényt találtak. A sarmata-jász temetések főjellege az, hogy a csontvázak, a magyar sírokkal ellenkezőleg, arccal nem keletnek, hanem északnak fektésznek. A felnőttek lábainál rendszeren edény van, ételmaradványokkal. Ugyanítt egy második felútt sírban pár száz különböző, római készítményű szép gyöngyöt találtak. A város kaszálója mellett levő halomban szintén sarmata-jász sírokat akadtak, de ezek is felútt állapotban vannak. Egy sírban különösen szép és értékes római agyagedényre akadtak, ugyisint egy vitének meglehetősen ép dördjű, kopjája és széles töre, kalcedon gyöngy és bronz csatt került napfényre. Három ritka érdekességű és értéki római edényt is találtak. Az ásatásokat folytatják. *Kada Elek* egy ekét talált, ez megegyezik a cserkeszekével, a melyet *Zichy Jenő* gróf hozott legutóbbi kaukázusi útjából.

Az iparművészeti muzeum. A főváros egyik új állami intézete, az álló-úton épülő iparművészeti muzeum, melyben az iparművészeti iskolát is elhelyezik, befejezéséhez közeledik. A három utozára néző háromemeletes palota már teljesen kész, és csak a főhomlokzat burkolatának fölrakása van hátra, mely a maga nemében páratlan. Az egész ugyanis színes majolikából készül. Minden darab művészi lesz s az egész homlokzat színházi fog gyakorolni. A homlokzat kupolájának tornya is egészen majolika. A belső helyiségek berendezése szintén nagy gondot fordítanak s a munkálatokat *Radisits Jenő*, az iparművészeti muzeum igazgatója vezeti. Két hónap alatt készen kell lenni a palotának, melynek fölavatását a kormány fölvette milli-niumi programjába. Ez év október 11-ikére tütték ki az ünnepi felavatást, melynél jelen lesz ő felsége a király is.

Nansen visszatérése. *Nansel Fritjof*, a norvég utazó, kiről a tavaszkor az a hír terjedt el, hogy csakugyan elhatolt az éjszakai sarkhoz, szerencsésen visszaérkezett aug. 12-ikén a norvég partokon *Vardöbe*, s most hazája ünnepélyes fogadtatásban részesíti a bátor utazót. Nansen az éjszakai sarkot nem érte el, de magasabbra hatolt a jégvilágban, mint bárki eddig, egészen a 86° 14' területig, hol ötven földrajzi mérföldre volt az éjszakai sarktól. A *Ferencz-József-föld* a 82-ik foknál végződik. Azon-tól Nansen szárazföldet sehol sem látott. Jégsvatagon feljebb is hatolhattak volna, ha elég kutyájuk van. 86 foktól Nansen visszatért és a telet a *Ferencz-József-föld*en töltötte, a nélkül, hogy tudta volna, hol van, mert chronométere elromlott, a *Ferencz-József-föld* fölfedezőjének, *Payernek* térképe pedig hiányosnak bizonyult. Itt talált rá az angol *Jackson*, ki a «Windward» hajóval 1894 júl. 10-ikén indult el éjszaksarki kutatásra, s 1896 jun. 17-ikén véletlenül talált rá Nansenne.

Nansen 1893. jun. 20-ikán hagyta el a «Frám» gőzhajóval hazáját. Az éjszakai sarkhoz az ocean áramlatának segítségével akart eljutni, azzal az árammal, mely az elveszett «Jeanette» hajó roncsait a grönlandi partokra vetette. A «Frám» az árammal haladt is egy darabig, de egyszerre más áram ragadta magával, s az igazi irányból eltértette északnyugatra felé. Nansen 1894 márc. 14-ikén *Johnsen* hadnagyval elhagyta a hajót, hogy kutyáktól vont szánon folytassa a jégen a kutatást. Sok érdekes tapasztalatot tettek, s ápril 7-ikén visszatértek a hajóhoz, mely a *Ferencz-József-föld*-nél volt, s ott telettek 1895—96 telén. *Jackson*, a «Windward» hajó parancsnoka következőt távirat-ozott Angliába a találkozásról: «Junius 17-én találkoztam dr. Nansennel egy jégmezőn, mely a Cáp Flórától délnyugatra terült el. Egy sátorban töltötte az 1895-iki telet, egy pár kilométernyi távolságra tőlünk. Mikor egész véletlenül reátaláltunk, már tavasz volt. A «Frám»-ot egy utitársal elhagyta és 86 fok 14 perczig hatolt el, folyton északnyugatra hatolva attól a ponttól, a hol hajóját elhagyta, t. i. a 84-ik hosszúságú és a 102-ik szélességi fokról. Nagy örömmel szolgált, hogy én lehettem az első, ki nagy sikerelűt üdvözölhettem. Találkozásunk annál csodálatosabb volt, mert Nansen a *Payer-féle* térkép hiányosságai miatt és mert mindkét chronométere elromlott, nem tudta, hogy hol jár? Nem is sejtette, hogy a *Ferencz-József-föld*-n járunk és ugyancsak örvedetes meglepetés volt neki, mikor ezt megtudta.

Az expedíció tagjai közül mindnyájan életben vannak. A «Frám» azonban csak később érkezék meg a legénységgel Norvégiába. A «Windward»-on Nansen és *Johnsen* érkeztek meg.

A nürnbergi nemzetközi sakktverseny. A nemzetközi nagy sakktverseny, mely aug. 10-ikén végződtött Nürnbergben, a világ legjobb sakkozót gyűjtötte össze, kik már több versenyen győztek. Az egyik fődjegy magyar fiatal embernek jutott. A 3000 márkából és egy a regensherczeg által adományozott tiszteletdíjból álló első díjat *Lasker* nyerte meg 13¹/₂ játszmával. A 2000 márkás második díjat *Maróczy* 12¹/₂ játszmával.

Maróczy Géza, 26 éves szegedi technikusból, már a mult évben a hastingsi amateur-versenyen megnyerte az első díjat egyetlen játszma elvesztése nélkül. Most olyan győzelmet vívott ki, mely a világ legjobb sakkozói közé helyezi. Csak egyetlen ponttal maradt az első díj nyerője, *Lasker* mögött, a ki általánosan el van ismervé a világ legjobb sakkmesterének. Pedig a mostani verseny volt a hastingsin kívül a legnagyobb verseny, melyet eddig rendeztek. *Maróczy* győzelmét különösen nagy értékűvé teszi az a körülmény, hogy az egész verseny folyamán egy játékműt többet nem veszített, holott még az első díjjal kitüntetett *Lasker* sem bírta elkerülni, hogy három játékban meg ne verjék. Másik magyar sakkozó *Charusek Rezső* nyerte meg azt a

A BECSÜLET.

Elbeszélés.

(Vége.)

A vacsora elején mindjárt töltötték a szolgák a vizsínü pezsgőt, a keszkenyövel betakart palackokból. *Emil* a szelíd széke leány mellett ült, nem igen távol a legénykéktől, derülten, könnyen beszélgetve. A kis *Klári* vontatottan felel az asztalfőn *Pókainénak*. *Torda* az asztal mellett ült, hallgatva maga elé nézve. Szembe vele az egyik ósének a képe csüngött a falon. Feltűnően hasonlított hozzá. Tulajdon az a csontos, erős arez, tulajdon azon kemény tekintetű, melyen fekvő szem, ugyanazon széles, szegletes áll s duzzadt ajak. Keze az ósnek s újjai megöbölve, megmarkolva, úgy tartják a széles fringia markolatát, mintha sakeselyű karmai lennének.

A társalgás nehezen kezdődött meg. Némi bágadtás érzett a társaságon. A szolgák szorgalmasan töltögtették a pezsgőt. A muzsika felhangzott a terem régi divatu gallerián. A beszélgetés hangosabban megeredt.

— Mennyire becsülöd, — kérdezte halkan a cigányarazu legényke *Prini Gábor*tól.

— Többre, mint a mennyit megér. Kettőt is lehetne venni olyat piaci áron.

— Kiről beszélték? — kérdezte egy távolabb ülő, kis, tömzsi gyerek.

A cigányképi félhangos mondta:

— *Emil*-ről. Vevője akadt, úgy látszik.

— Ki az, szegény?

— *Pszt*...

Ez az *Emil* széke társára vágott a szemével.

Gábor elkomorolyodva mondta:

— Durvák vagytok.

Azonban mindjárt hangosabban egy koporól beszélt «egy sovány, csahos, solo kopó», mely üzi a vadat «hallo, hallo», de úgy, hogy hangos töle az erdő. «Eladó, ki veszi meg?»

Mind kacagtak rajta hangosan.

— Mik a tulajdonai? Mit tudsz róla *Prini*?

— Egyszer tört ki előle egy sebes lábú, szelíd kis nyúl. Nyomat vesztette a csahos. Csalutát vágott a nyulacska s megmenekült. A kopó szaladt, egyenesen, vaktába. Az is a rend. A nyúl megvonult egy dús bokor alján. Azóta szaporodott is tán. A kopó tán most is futna, ha meg nem jött volna az esze. Most perze okos. Higgadt, körültekintő most, meg nem mellekszik az előtte való. Ki veszi meg a kopómat? Eladó. Ki mit ad érte.

A zene miatt hangosan beszélt. Mindenki reá hallgatott. A szünetek alatt élesen hallzott rikácsoló szava.

— A neve?

— *Emilke*.

A beszélgetés teljesen elhallgatott. A legényké tanácsalattól néztek egymásra. A szolgák a csendben megállottak. Az asszonyka ki volt gyulva.

Emil kissé megemelkedett s a poharát erősen megfogta. Azonban visszaült vontatottan a helyére. *Prini* kissé erőtlenül odaszólt a cigányképi legénykéhez:

— Nem koccsintáz velem?

— Hognye veled, bátyám.

A leányok egymásra néztek. Tekintetüikkel kérdezték egymástól: «történt-e valami?» A szemek nem feleltek. A zavart hallgatás makacsos ismét vett a társaságon. *Torda* szigorúan nézett a legénykékre s hangosabban beszélt a szomszédnéihez.

— Elbággyadt a társaság kissé a koresolyázástól, — mondta. Azonban a tánczra lesz hangulatunk bizonyosan.

Azonban beszédes tekintetű vetett a kis *Klári*-ra. Arra az asztal felbomlott.

Emil minden sietés nélkül *Prini* *Gábor*hoz lépett.

— Reményem, világosabban is tudsz beszélni, szemtől szemben is?

— Akármilyen hangosan. Az a rend, — mondta röviden, egyszerűen és elfordult.

Klári mellettük ment el. *Emil*hez fordult, a karján ment be a terembe.

A csillár fel volt gyújtva.

Azonban még se lett a tánczról semmi. A kis *Klári* rosulléitől panaszkodott. Az arczszíne is igazolta. Egészen sápadt volt. *Bocsánatot* kért és visszavonult.

Torda minden udvariassággal unszolta a fiatalogot.

— Egy kis fáradság a jégen. Semmi ok sincsen arra, hogy a vidám napot kedvetlenül végezték be.

Mindenkihez sűrűtő, szíves szóval fordult. Azonban a *Torda* vén fészke éjfélre mégis üres volt. A fogatok egymás után gördültek ki a nagy, oroszános kőkapun. *Emil Ilona* oldala mellett ült a kocsiban.

Akkor *Torda* *Dávid* csendesen ment be a lakoszobákba.

A gyermek-szoba ajtaja előtt megállott egy percze, gondolkozó areczsal. Aztán benyitott.

A szoba félhomályban szendergett. A cseléd álmosan emelkedett fel.

A fiúcska boldogan aludt. Kóvér, kis teste a takaró felett nyújtózott.

Izmos, szép gyermek volt. Álla ugyanazon szegletes, mint a *Tordáké*; arczszíntjai kiállók, duzzadt az ajaka s piros, kis kóvér keze ökölbe szorítva.

Olyan komoly, nyugalmas és szép volt, a mint egyformán lélekzett. Haja rendetlenül a homlokába hullott.

Torda betakargatta kis esemetjét gondosan, hosszan megnézte s nesztelenül lépett ki.

A hálóházban teljesen felöltözve állott az ablak előtt *Klári*, a szürke égbe nézve, mely néhány hóhelylyel volt tele.

Mindenütt csend volt. A cselédek nesztelenül surrantak át a folyosókon. *Torda* bezárta az ajtókat a nehéz vaskapocscsal, aztán gyöngéden megillette az asszonykának a vállát s belépett a szomszéd kis dolgozóháza.

Nagy medvebőrös díván kínálozik. Régi, sok águ rézgyertyatartókban lobogtak a viaszgyertyák.

— Szentelhet nekem, kedvesem, némi időt? Nem fáradt tán? S nem hallgatna ma reám?

Az asszonyka félíg lehunyt szemekkel nézte meg s alig észrevehetőleg igent intett.

— Félek, nehogy kellemetlenségekkel fázaszam, azonban mégis meg kell beszélünk némelyeket.

— Semmit se mondhat kellemetlenséget, — felelte halkan.

A vén gavallér meghajlott.

— Óvakodom.

Aztán szembe ült minden sietség nélkül a feleségével és így szólt:

— A házasság életünkről kell beszélünk, *Klári*. Higye el, hogy ez igen boldog tárgy. Mely hálával gondolok arra a drága órákra, melyekkel megaranyozta az életem alkonyát. Valósággal többet adott, mint a mennyi megilletett volna. Egy öreg emberhez, örömtelen életéhez kötötte magát, *Klári*. Önként, derülten adta a kezét. Nem kerestem soha: miért hozta meg ez áldo-

zatot. Úgy vettem, mint az üdítő harmatot. Áldja meg érte az Isten. Né vegye rossz néven, ha most magamról is szólok.

Elhallgatott s megtörölte a homlokát. Nem találta mindjárt a szavakat.

— Igyekeztem, hogy örömteljes életben adjam vissza, a mit érdemtellenül elfogadtam. Bájosságának ahhoz illő foglalatot kerestem. Társaságot gyűjtöttem s vígságot igyekeztem teremteni körülötte. Tán igen sokat is fárastottam vele, de féltem, nehogy megunjon. Önzés volt, sajnálom, ha terhére voltam. Így gondoltam, lássa: utolsó vagyok abból a fajtából, melyből származtam. A mi még megmaradt nekem vagyonban, az elég lesz addig nekünk, a míg megjárjuk a nekem kimért vesztét. Tán könnyelműnek tart. Ne ítéljen meg szigorúan. Igen boldog voltam. A házban a vígság, az eleveség ütött nyát s boldog voltam, mert látam, hogy szívesen veszi. Akkor történt, Klári, hogy váratlan boldogság áradt reám. A fiamról beszéltek. Az én édes véremről, a kis Dávidról. Nem számítottam rá. Az Isten megtette az álmomat is, ő a kimondhatatlan nagyság. Az én hosszú életemben a legnagyobb öröm volt, elhiheti. A czimert nem kell megfordítani a koporsómon. A Tordák új életre kelnek. Isten tegye boldoggá Klári ezért a nagy örömet is.

Elhallgatott s mélyen fellélekzett.

— Félek, hogy fárastom, de nehéz a mit el kell mondanom. Látja, Klári, az én nagy boldogságom az én halálom is lesz. Roszúl számítottam, könnyelműen számítottam. Ha magunkra vagyunk, Klári és eltűr a maga körében, végig haladok a meddig ki van mérve nekem. Azonban fiam született. Ekkor így tűnődtem: Hát mi lesz az én fiamból? Van-e jogom őt szegénynek tenni? Elvesztegethetem-e azt, a mi nem az enyém, de az övé, a fiamé? Ősei szereztek becsülettel, becsületünkre bízták, míg csak a nevüket viselik. Elpusztíthatom-e azt a vagyont, a mi az övé. Beesület lesz-e ez? Ha felnő és akkorra elharácsolom előle mindazt, mit fog tartani felőlem. Vagy őrizzem neki és örömtelenné tegyem a maga életét, Klári? Érti-e Klári, mit kelle győtrődnöm?

Felemelkedett. A szemé kigyúlt s határozottabban hangon folytatta. A felesége előtt kiemelkedett egész nagyságában:

— És ekkor így határozta, Klári: Én itt hagyom őt. Magára bízom feleségem. Nevelje fel őt az én nevemben becsülettel. A mennyim van, az elég lesz mind a kettőjüknek; egy özvegy asszonynak és egy gyereknek. Némi önmeztagság kell érte. De maga, Klári, maga az áldozatkészség és az áldás. A mint boldoggá tett engem és megengedi, hogy becsületesnek maradjak, becsületben neveli őt fel, és az én tiszta nevet tisztán őrizi meg. Én tudom, Klári és én nyugton bízom magára a fiunkat, a kis Torda Dávidot. Ezt akartam elmondani, Klári.

Az asszonynak a feje lehanyatlott a medvebőrös diványra egy pillanatig, aztán hangosan kacagott fel.

Felkaczagott hangosan, élesen, bántóan. A teste egészen tánczolt bele. Az arca kigyúlt s nyakán láthatóan rezegtek az erek. A kezével belekapaszkodott a medve lombos bundájába. Mind a két szeme könnybe borult s verejték ült ki a szép fehér homlokán. Kezeivel görcsösen az ablakra intett kínos kacagásában.

Az ablakon, a metsző szélnek a szárnyán, éles dara áradt be. Arra egyszerre elhallgatott s kimerülve hanyatlott le.

— Oh ne bántsa, Dávid. Nem én kacagtam, a betegségem.

Az öreg ember színéből kikelve állott meg előtte.

Aztán elhallgatott mind a ketten.

A szél nyargalt künn a park fái között. A gyertyák lobogtak a réztartókban.

— És itt hagyta Dávid engem magamra? — mondá halálos bágyadságban. És itt hagyta ismét egyedül, Dávid. Isten bocsássa meg gondolatát. Az egyetlen magához méltatlan gondolat egész életében, Dávid. Itt hagyta ismét szegény, gyenge, árva asszonyt, kit irtalomból neveltek fel. Itt hagyta kirhatatlan teherrel megterhelve, örökös váddal a szivemben. Én megtiltom, Dávid, én megtiltom.

Aztán izgatottan markolgatta a torkát, mintha a görös visszateréséről félné.

— Megtiltom, hogy itt hagyjon. S azt hiszi, hogy én gyenge asszony meg fogom-e őrizni a becsületét. Hát ha nem félt engem, én félttem magamat. Hát ha elvesztem a magamét és vele a nevének becsületét. Én megtiltom, hogy ily kirhatatlan súlyt helyezzen az én lelkemre. Torda Dávid nem üldözne a sirjából is, ha elfecsérelném a becsületét. Megtiltom. *De vigyen el magával.*

Aztán feltámaszkodott és odaborult az urának széles vállára. Belekapaszkodott a nyakába és öreg urának arcához szorította a maga kifehéredett gyermek arcát és hízogóan súgta:

— Elvisz-e magával? Nem hagy-e engem magamra? A szegény kis leányát? A kit szegénységéből, árvaságból váltott meg. Elvisz-e magával Torda Dávid.

S másnap reggel rettenetes hírrel, fekete szegélyes levéllel, Pókainéhoz, a katonás, jó öreg nénihez vágatott a szolga a havas uton.

SENKI FIA.

Regény. Irta VERNE GYULA.

MÁSODIK RÉSZ.

AZ UTOLSÓ ÚT.

(Folytatás.)

A helyzet mind komolyabbá vált. Hiába igyekezett a kapitány, hogy a hajót a parttól távol tartassa. Jjél egy órák az elővitorla rúdja is eltört, s egy órával később egyetlen árboc sem maradt épen.

A «Doris» rögtön a kormányfelre hajtott, s minthogy a hajófenéken az árúk arra felé gurultak, a hajó többé nem állhatott egyenesen, s abban a veszélyben forgott, hogy az oldalrészeken át megtekli vízzel.

Senki fia a kabin falához ütődött, s a vak sötéttségben alig tudott nagynehezen feltámaszkodni.

Egyszer csak hangos kiáltást hall a fedélzetről, hol zürzavaros láma támadt, mintha a hajó valamely oldalra betört volna, s a víz befelé zúdult.

Nem így volt. A kapitány látta, hogy a hajót megmenteni teljes lehetetlenség, kiadta tehát a parancsot, hogy kiki meneküljön. Bár ferdén állott a «Doris», nagynehezen lebozsátották a mentő csónakot és készülődtek, hogy elhagyják a hajót. A kapitány hívta Senki fiát.

Ő azonban nem is tudta elképzelni: hogyan hagyhatná el a hajót, melyben összes vagyona volt. Ott akart maradni, mert tudta, hogy az elhagyott hajónak az a tulajdonosa, az angol tengerészeti törvények szerint, a ki először jelenik meg azon. Nos hát, talán megmentik a veszendő «Doris»-t? Rajta maradj, megvárja.

A kapitány újra, még pedig hangosabban lekiáltott:

— Hol bujkál?
— Sülyed... sülyed! — ordíták a matrózok.
— Várjuk... a fiút!
— Nem várhatunk...
— Megkeresem...

A kapitány lement a lépcsőkön.

Senki fia nem volt már a kabinban.

Inkább ösztönére, mint észére hallgatva, ott akart minden áron a hajón maradni.

Egy nyílason át a hajófenékre menekült.

— Hol van? ... Hol van? — kiáltozó harsány hangon a kapitány.

— Talán visszajött a fedélzetre! — vélekedék az egyik matróz.

— Es belesodródott a tengerbe! — jegyzé meg a másik.

— Sülyed... sülyed a hajó! ...

— A képtelen zür-zavar tetőpontjára hágott. A «Doris»-t egy hullámtörődés még jobban oldalra fordította, úgy, hogy attól lehetett tartani, hogy nemsokára a tetejével kerül lefelé.

Habozásra többé idő nem volt. Azt hitték, hogy Senki fia bizonyára felment újra a fedélzetre s a hullám leseperete onnan.

Clear kapitány visszatért embereihez, épen abban a pillanatban vágott a hajónak két irtózatos hullámhegy. A kapitány és matrózai beleugrottak a mentő-csónakba, elvágták a köteleket és nyolcz evezővel hatalmasan szeltek a hullámokat. Ha egyáltalában számíthattak arra, hogy megmenekülnek: csupán ez az út állott nyitva.

A «Doris» pedig ott maradt kapitány és legénység nélkül a háborgó tenger közepén; de gazdátlan bitang jószág még sem volt, mert Senki fia ott maradt a hajón.

Egyesgyedül volt a fiú, a hajó bármely pillanatban elsüllyedhetett volna; s lám, még sem esett kétségbe, osodálatos bizalom ébredt fel szivében. Megvonta magát a fenék egyik zúgában, hova a víz nem hatolhatott. Minő gondolatok kergettek egymást agyában. Talán most kell utoljára azokra gondolnia, kiket úgy szerett: a Mac Carthy családra, no meg arra a családra, melyet ő alapított; Grip, Sissy, Bob, Kat, O'Brien mind tagjai vele együtt ennek a családnak... és szíve mélyéből szakadt fel az esdeklő szó a jószágos Istenhez, hogy elveszni ne hagyja...

A «Doris» többé nem fordult jobban oldalra, s így közvetlen veszély a hajót nem fenyegette. Szerencsére szilárd oldalfalai voltak, s így a víz nem hatolhatott át rajta. Ha véletlenül egy másik hajóval találkozik, s annak a tulajdonosa, partra vontatván, jogot formálna reá, majd előáll ő, s jogát a szállítmányra meg fogja védni, mert hiszen a hajó nem volt elhagyott.

Hajnalodott. A mint feltűnt a hajnal pirja az égen, elült a vihar is, ámde a hullámok még mindig hányták hatalmas gyűrűiket.

Senki fia egy nyílason kikandikált, a száraz földet kereste szemével. Nyugat felől még csak nyoma sem volt a tenperpartnak.

Az éjjeli vihar valószínűleg eltérítette a hajót az Éjszaki Csatornából s most az irlandi tengeren inog-mozogt a tető; talán Dundalkkal vagy Droghedával szemközt... De vajjon milyen távolságra?...

Sehol semmi hajó avagy halászbárka. Különb is nehezen lehetett volna messziről meglatni ezt a hajóroncsot a fel-feltornyosuló hullámhegyek között.

Az egyedüli remény mégis csak az volt, hogy nem sokára rábukkan valaki, mert ha tovább hőkölőgetik a hullámok nyugat felé, a part sziklához ütődve, szilánkokká töredezik széjjel.

Hiába igyekezett megpróbálni, hogy valamelyes irányt adjon a roncsolt hajónak; egy darab vitorlarongyot két vitorlakötélre kifeszített... Hja, maga erejével nem tehetett semmit... Isten kezében volt a sorsa.

A nap folyamán rosszabbra nem fordult a helyzet. Most már nem félt attól, hogy a hajó alá fog merülni, annál is inkább nem, mert oldalfevése nem vált veszedelmesebbé. Egyebet nem tehetett, mint folyton a tengert vigyázta: vajjon nem közeledik-e hajó?

Valamicskét evett, hogy ereje visszatérjen, csüggedni nem tudott, sem kétségbeesni, úgy megőrizte önuralmát. Nem feledte el egy pillanatra sem: hogy egész vagyona forgott kockán.

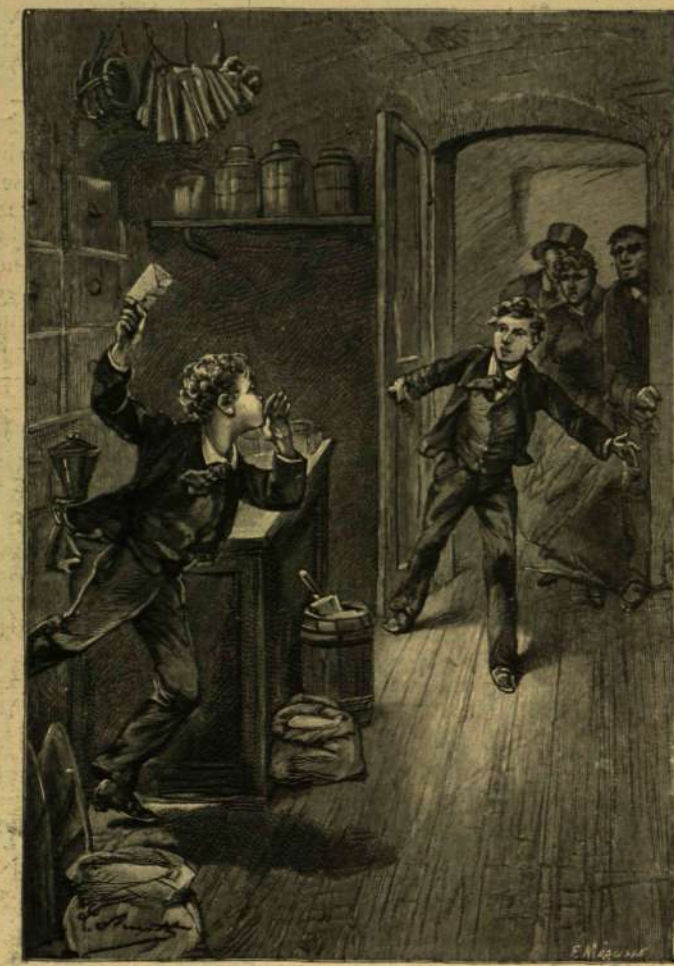
Délután három órákor füst tűnt fel keleten. Fél órával később egy hatalmas gőzhajót látott mintegy négy-öt mérföldnyi távolságban, mely éjszának tartott.

Senki fia vészszázlót tűzött ki a «Doris»-ra, de nem vették észre a gőzhajón.

A fiút még akkor sem hagyta cserbe rendkívül érélye, midőn az est aláállott, s többé nem remélhette, hogy más hajóval találkozik.

Az óriás út' bazaltszikláit.

«Sürgöny Queenstownból».

Semmi sem mutatott arra, hogy a part közelébe jutott a hajó. Borús volt az ég, a hold nem jött fel. De szerencsére szél sem fújt, s a tenger szemlátomást lessenedett.

Meglehetősen hideg volt, s így okosan tette, hogy a kabinba lement, különben is félkabelnyire sem láthatott a nagy sötétség miatt. Mivelhogy végképen kimerült a sok aggodás, izgatottság miatt, beburkolódzott a takaróba, s a kabin egyik szögletében lefeküdt. Rögtön elnyomta az álmot.

Már ptymallani kezdett, midőn veszekedő hangokra riadt fel. Főlemelkedett és halgatódzott. Talán a part mellé jutott a «Doris»?

Talán hajóra bukkant!

— Ez a roncsolt hajó a miénk... mi voltunk először rajta! — kiáltá néhány férifhang.

— Nem a tiétek, ... hanem a miénk! — kiálták mások.

Senki fia mindjárt tudta, hogy mi történt. Holmi hajósok reá bukkantak a roncsolt hajóra s azon kaptak össze, hogy melyiké jog szerint.

Főlmásztak a hajóderékba és összetűztek. Jobbra-balra puffogtatták egymást.

Ha ő hirtelen megjelenik köztük, bizonyára rögtön vége szakad a veszekedésnek. A világegyetent sem gondolt erre. Azok a vad fiúk reá vetik magukat s a hullámok közé dobják. Sietve el

kellett bujni az árúgöngyölegek közé. Ott biztonságban volt.

Néhány pillanat múlva megszűnt a veszekedés lármája. — Úgy látszik, megegyeztek. Közös erővel juttatják az elhagyott hajót valamely kikötőbe s ott a zsákmányon megosztóznak.

A dublini öbölből kora reggel indult el két halászbárka; a halászok meglátták a tört árbocú hajót, minden erejüket megfeszítve, közeledtek hozzá, abban a reményben, hogy törvény szerint azé lesz, a ki először veszi birtokába. Ebből aztán veszekedés, veszekedés, végül közös egység lett, hogy a zsákmányt majd szétosztják maguk között. No hiszen gyönyörű egy «fogás» lett volna a vakmerő fiúknak a «Doris» szállítmánya, annyi bizony!

Alighogy Senki fia jól elrejtőzött, lépéseket hallott a hajófenékre vezető lépcsőkön, s nemsokára ezek a hangok jutottak fülebe:

— Milyen nagy szerencsénk, hogy egy árva lélek sem maradt a hajón.

— Hiszen, ha lett volna, nyomban eltettük volna láb alól.

És a vad fiúk bizonyára nem eslekedtek volna másképpen, még gyilkosságra is vete-

egy pillanat múlva a parton volt, barátai ölelték, esőkölték, azután a révkapitányhoz siettek.

— A «Doris» nem volt egy pillanatig sem elhagyott — mondá harsány, határozott hangon, — a rajta levő szállítmány az enyém.

És csakugyan a dús szállítmányt azzal mentette meg, hogy mindvégig a hajón maradt.

Főlöszleges volt minden tárgyalás. Senki fiának e jogát elvitatni nem lehetett; a «Doris» szállítmányát neki ítelték oda, a hajót pedig Clear kapitánynak és embereinek, kik valahogy megmenekültek a halál torkából. A halásznaknak be kellett érniök a törvényes birtokba mentési jutallékkal.

XV.

És ugyan miért ne?

Mióta Senki fia a Trelingar-kastélyt elhagyta, a szerencse mintha csak a tenyerén hordozta volna: Bob életét megmentette, s a fiút magához vette, összekérült Grippel és Sissyvel, összeházasította őket, roppant nyereséggel dolgozott a «Kis pénzes zaoskó» bazárban. Azon az úton volt, hogy ritka értelmessége és bátor

medtek volna, csakhogy a zsákmányt ki ne szalaszszák a körmeik közül.

Félórával később vontató-kötelekkel a két halászbárkához kötötték a «Doris»-t s neki-feszítvén az evezőlapátokat a hullámoknak, lassan vontatták a dublini öböl felé.

Féltizkor már az öböl szájához érkeztek. Minthogy épen apály volt, itt aligha sikerült volna bevontatniok, azért hát Kingstown felé eveztek s a védgáton kikötöttek.

Itt már egy rakás kíváncsi ember verődött össze. A «Doris» megérkezését már előre jelezték volt s így O'Brien, Grip, Sissy, Bob és Kat Dublimből Kingstownba siettek a legközelebbi vonattal. Ők is ott voltak a védgáton.

Elképzelhetjük, minő fájdalom sújtotta mindnyájukat le, midőn meghallották, hogy a halászsok egy hajó-roncsot mentettek meg, melyen egy árva lélek sem talált. Senki fia nem volt a fedélzeten, ... a tengerbe veszett tehát... Grip, Sissy, Bob és Kat keservesen sirtak.

Előjött a révkapitány, hogy a megmentett hajót megvizsgálja s eldöntse, kié lesz törvény értelmében a szállítmány. Úgy látszik ez alkalommal a mentő hajósoknak roppant szerencsés-jök volt.

Hirtelen a hajófenékből felvezető lépcsőn egy fiú jött fel. A bazárbeliek örömjongva fogadták, a hajósok káromkodtak, zúgtak, Senki fia

vállalkozásai révén, tekintélyes vagyon urává legyen. A «Doris»-on való maradása elég bizonyosságát nyújtotta annak is, hogy akár a halalos veszedelemnek is szemébe mer nézni.

Csak egy hiányzott még ahhoz, hogy tökéletes legyen a boldogsága: a Mac Carthy-család jótéteményeit szerette volna visszafizetni.

Roppant türelmetlenül várta a «Queensland» megérkezését. Eleget nyugtatta magát azzal, hogy a vitorlájához a szélől, időjárásától függnek s így gyakran késnek. Egyébiránt rögtön irt «Queenstown»-ba, hogy őt a «Queensland» megérkezéséről rögtön tudósítsák.

Ez alatt serényen folyt a munka a kis bazárban. Senki fia valóságos hőssé nőtte ki magát kalandjai és elszántága miatt, melyet a «Doris»-on tanusított; az egész város érdeklődött a tizenöt éves hős iránt. Az általa megmentett szállítmány valóságos büszkeségét képezte. Csak úgy özönlöltek a vevők a bazárba, mindenki «doris»-i teát, «doris»-i csukrot, «doris»-i fűszert és bort kért. A játékszer-üzlet kissé hátterbe szorult. Még két segédet kellett fogadniok, mert nem grózték a munkát, Sissy egész nap számlákat irt. O'Brien számítása szerint néhány hónap alatt a szállítmányba fektetett tőkének meg kell négyesződnie, ha ugyan meg nem ötszöröződik. A háromezer font sterlingből előreláthatólag tizenötezer font sterling lesz.

O'Brien készséggel elismerte, hogy ez az üzlet tisztán a Senki fiának az érdeme. Ő csak tanácsolta, az eszme Senki fiától telt ki, midőn a «Shipping Gazette»-ben a hirdetését olvasta. Az olvasó tudja, hogy minő erélyvel valósította meg szándékát.

Igy aztán nem csodálkozhatunk, hogy a «Little Boy and Co.» bazára nemcsak a legdúsabb, hanem a legszebb is volt a Bedford-Streeten, sőt az egész városnegyedben. Ezer apróság árulta el, hogy mindez női kéz munkája.

Grip is derekasan hozzáállott a munkához s idővel megbizonyosodott felőle, hogy ő csakugyan házas ember, főleg mióta sejteni kezdette, hogy a családjának benne nem fog magva szakadni.

Mindazok, kik a «Kis pénzes zsebkönyv»-ben mintegy családöt képezték, hálás szívvel néztek a fiúra, kinek boldogságukat köszönheték.

Senki fia azonban Mac Carthyékát nem felejtette s hazatértöket várta nagy türelmetlenül. A «Tengerészeti Tudósítások»-ban még mindig nem jött Queenslandról semmi hír. Ha néhány hét alatt meg nem érkezik, joggal aggodhatnak miatta, mert az októberi időben az Atlanti-óceánon nagy viharok tomboltak. És Queenstownból még mindig nem érkezik a sürgöny.

Végre április 5-én jött a sürgönyhordó, Bob vette át s nyomban felkiáltott:

— Sürgöny Queenstownból! . . . Sürgöny Queenstownból!

Valahára megérkeztek Senki fia fogadott szülei Irlandba. . . Ez róluk az első biztos tudósítás! . . .

Kíváncsian gyűltek össze mind. A sürgöny következőképen hangzott:

Queenstown, április 5. 9. 25. 20.
Senki fia Little Boy and Co. Bedford-Street
Dublin.

«Queensland» ma reggel kikötött, Mac Carthy-család utasok között. Intézkedését várja Benett.

Senki fiát mintha fojtogatta volna valami. Elállott egy pillanatra a szíve dobogása. Azután csak úgy patakzott a köny szeméből, ettől könnyebbült. Nem is szólott egyebet:

— Jól van.
És a sürgönyt zsebre dugta.
Többet nem is beszélt a Mac Carthy-családról mindnyájok nagy csodálkozására. Annál buzgóbban végezte üzleti teendőit. Balfourt megbizta azzal, hogy állítson ki egy chequ-et száz font sterlingről, hogy mire, azt senkinek sem mondotta meg.

Négy nap elmúlt, a nagyhét négy utolsó napja, mert abban az évben április 10-ére esett húsvét.

Szombaton reggel összehívta Senki fia a bazár összes személyzetét, s tudokra adta:

— A bazár kedden estig zárva marad.
Balfournak s a két segédnek három napi szabadságot adott. Bob, Grip és Sissy a szabadságot kiki a maga kedvére akarta tölteni, de Senki fia azt kérdezte tőlük, hogy nem tartanak-e vele? mert ő valahová el akar utazni.

— Elutazni? — kérde Bob. — Én veled tartok. Hova megyünk?

— Kerry grófságba. Szeretném még egyszer látni — viszonyl Senki fia.

Sissy kérdő arccal nézett reá.
— Es mi elkísérjünk oda téged?
— Nagyon örvendének, ha velem jönnének.
— Én is elmenjek? — kérde Grip.
— Természetesen.
— Hát Birk? — tevé hozzá Bob.

— Birk is.
Ez hát rendben volt. A bazár rábízta Kára. Készülődtek a három napig tartó útra. Délután négy órakor akartak elindulni a gyorsvonaton, tizenegy órakor érkeznek Traleeba, ott meghálnak és másnap . . . nos hát másnap majd megmondja Senki fia, hogy mittevék lesznek.

Négy órakor mindnyájan ott voltak az állomáson. Grip és Bob nagyon jókedvűek voltak, Sissy kissé gondolkodóba esett, mert igen különösnek tűnt fel előtte Senki fia.

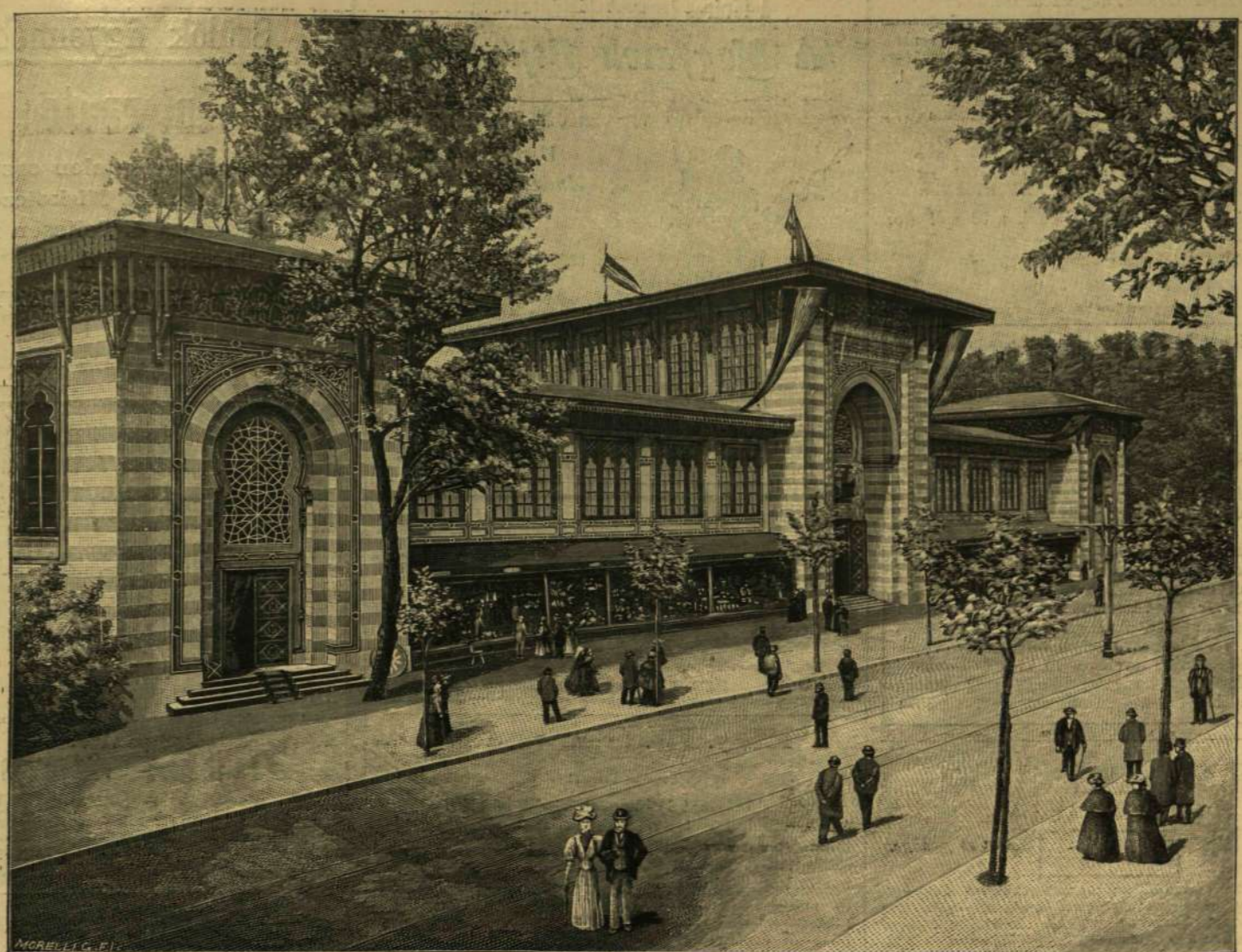
Traleeba a legelőbbkelő szállóban szállottak meg. Ott pompásan megvacsoráltak és nyugodtan töltötték az éjszakát.

Másnap, húsvétvasárnapján, Senki fia korán kelt fel. Míg Sissy öltözködött, Grip feleségénél maradt, Bob pedig az édes álmot dörzsölte ki szeméből: ő Tralee utcáit köszálta be rendre. Megtalálta azt a kocsimat, hol ő hajdanában Mártonnal és feleségével rendszeresen megszállott; fölkereste a piacot, hol először kapott kedvet a kereskedésre; látni kívánta még azt a gyógyszerárt is, hol guinea-ja egy részét oda adta a nagyanyó számára vásárolt orvosságért.

Hét órakor a szálló kapuja előtt várt rájuk a derék jaunting-car, ügyes kocsis, jó lovak, kezeskedett róluk a szálló-tulajdonos. Azután pontosan megállapították a fuvarbért; kocsit, lovakért, kocsisnak, borralaló, stb. Már a mint ez Irlandban szokásos.

Megreggeliztek és fél nyolczkor elindultak. Olyan vasárnap, melyen nem esik az eső és azonkívül a nap is süt, kellemes szellő is fúj: Irlandban a ritkaságok közé tartozik. Ilyen volt az, a melyen ők elindultak Traleeből. Ebben az évben a tavasz is korán köszöntött be, rügyeztek a fák.

(Vége következik.)

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁSBÓL. A boszniai iparcsernok. Morelli Gusztáv tanár fametszete.

Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.

Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a városligeti fasor végén körkép alakjában látható. Ez a körkép merőben új beosztású látványosság.

- Fő részeit:
1. A lelkek áttelepe az Acheronon.
 2. A lebegő lelkek.
 3. A tékozlók és főszenyvek hegye.
 4. Dís vár. Az izzó torony.
 5. Az égő sírok.
 6. Az ember-fák erdeje.
 7. A vérfojtó.
 8. Az égő lábak mezeje.
 9. Az ostromozottak.
 10. Az aranyosuhás barátok kőmenete.
 11. A mártírsír.
 12. A kőgyök földje.
 13. A jégvilág.

Megszámlálhatatlan sokaság. Álomvilági tájak. Soha eddig nem látott színházok. A világnak egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe. Látható reggeli 9 órától egész nap a király-utcai fasor végén, szemben a kiállítás második főkapujával.

Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibusok és lóvonatu kocsik megállítható.

A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképből vett képekkel illusztrálva minden könyvtárakban is megkapható. Az ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színházok! A tüneményes festészetnek legnagyobb s egész világon egyedül álló alkotása.

KURCZ LIPOT ES TÁRS
FOTÓ-
CZINKOGRAFIÁI
Művészeti
BUDAPEST Szentkirályi 13.
KIVITELBEN
Czinkografia
Fametszél
ulján

Munkácsy Mihálynak
«Ecce Homo»
című
óriási festménye
mely a
Krisztus-cziklus harmadik és befejező művét képezi,
naponta reggeltől estig látható az «Ecce Homo-Pavillonban»

Andrássy-ut 127. szám alatt. — Belépő-díj 50 krajczár.

Budapesti tájékoztató kézikönyv

készült az ezredéves kiállítás alkalmából és csinos vázonszerűen mintegy 200 oldal terjedelemben, 40-nél több képpel, Budapest térképével, a kiállítás tervrajz és látványosságaival, valamint 10 drb kedvezmény-jegygyűjtemlyel melyek a tulajdonosnak 4-33% engedményeket biztosítanak. Eme igen csinos kiállítású könyv utbaigazító tartalmánál fogva vidéki és budapesti lakosnak egyaránt nélkülözhetetlen zsebkönyvnek szolgál. A kalauz ára diszkidás 60 kr., rendes kiadás 50 kr. Budapest térképét a kiállítás tervrajz és látványosságaival pedig külön ósisonosan borítékolva 15 kr. kedvezményképen 7 kron kaphatják nálunk.

Utánvételes rendelések figyelembe nem vétetnek és ezért legalkalmasabb az összeg előzetes beküldése.

A kiadóhivatal (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4.)

WEINWURM ANTAL
fényképez első magyarországi chemigraphiai műintézete
Budapest, IV., Karoly-utca 3.,
készít mindennemű czinkedestű dűcöt, autotypia, phototypia, chemigraphia és alromotypia útján. Alaprajzok, térképek, házőstatok fotolitográfiai úton a legújtanosabban sokszorosítottak.
Külön beendezés háonkivül való fénykép felvételekre.

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁSBÓL. A boszniai iparcsernok.

díjat, melyet a győztesek ellen legjobb eredményt felmutató versenyzőnek tűztek ki. Ez eredmények után most már kétszeres buzgósággal fognak a magyar sakkozók a Budapesti tartandó nemzetközi sakkverseny előkészületeihez. E versenyre már 6 felseje a király is nagyrétkü dísztagyart ajándékozott. De mitűn egy ilyen verseny tetemes költségekkel jár, a budapesti sakkör országos mozgalmat indított a költségek előteremtésére.

A nyári löversenyek, mint előre látható volt, az idén még nagyobb közönséget vonzanak a versenyterre, mint az előbbi években. A legnagyobb érdeklődés mellett futottak e hó 16-án a Szent István díjért, mely 80,000 koronából áll. Mindenki biztosra vette Tokiónak, ennek a már-már csodálatosnak tartott magyar versenyzőnek győzelmét, mely elől azonban báró Uchritz, kevés figyelemre méltított «Ignác»-a elragadta az elsőséget. A totalizator Ignác híveinek tizenötöszörös pénzt fizetett, a mi legjobban mutatja, mennyire nem várták győzelmét. A legközelebbi verseny aug. 23-án lesz.

*A «Vasárnapi Ujság» vidéki előfizetői kedvezményképen Budapest pontos útmutatóját díjtalanul kaphatják, ha a bekötési és bélyegköltések fedezetére kötött példányul 25 krt, fűzött példányul pedig 20 krt küldenek be kiadóhivatalunkhoz. Eme könyv a millenium alkalmából készült, s mintegy 200 oldal terjedelemben 40-nél több képet, Budapest térképét, a kiállítás tervrajzát valamint 10 drb kedvezmény-jegyvet tartalmaz, mely utóbbiak a könyv tulajdonosának a kiállítás tartama alatt 4-33% engedményeket biztosítanak. Utbaigazító tartalmánál fogva ezen könyv a székesfővárosba felrűndölő idegennek igen használható zsebkönyv.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt Gyucz-Géza, kir. tanácsos, a budapesti kereskedelmi akadémia igazgatója, Gyucz Béla altábornagy és főrendiházi tag fivére, a közoktatási tanács tagja, 59 éves korában. Tizenhat éven át, 1860-tól 1876-ig József főherczeg jóság-igazgatója volt. Ezt az állást később föleselítte tanársággal a budapesti polytechnikumnál és 1885-ben, Levin halála után a budapesti kereskedelmi akadémia vezető-bizottsága az intézet igazgatójává választotta, s mint ilyen, sok érdemet szerzett magának az intézet teljes megmagyarosítása körül. Mint szakiró is működött. — HÁMOS JÓZSEF, a Gömörmegyében köztisztvisletben élő Hámos-család nevezője, 70 éves korában, Csercsényben. — SÉREFFELNER JÓZSEF LAJOS, papirkereskedő, a fővárosi

SAKKJÁTÉK.

1966. számú feladvány. Mackenzie A. F.-től. (I. díjjal kitűntetett feladvány.)

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1966. számú feladvány megfejtése Gross J.-től.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Vg4-c6 — d7-c6 (a) 1. Kc5-f6 (b)
 2. Hf4-c6 — t. sz. 2. Vc6-f6 — t. sz.
 3. H mat. 3. V v. H mat.

Világos. b. Sötét.

1. Hd2-c4 stb. — Kc5-d4

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi B. — Kovács J. — Sárosszabolcs: Gócsos Károly. — Csomonyán: Németh Péter. — Farkasban: Dr. Balassa Zoltán. — A pesti sakk-kör.

KEPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 32-ik számában közölt képtalány megfejtése: Magyar nemes.

Heti naptár, augusztus hó.

Table with 3 columns: Nap, Kath. prot. naptár, Görög keleti naptár. Lists dates from 23 Vasárnap to 29 Szombat.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Hamisított fekete selyem. Egyszerű el egy kis mintát a venni szándékolt selyemből és a hamisítás rogtán kiderül: Mert míg a valódi s fől festett selyem az elégetésnél nyomban összepödrödik és csakhamar kiállszik, maga után csekély barna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zsíros színt — szalonás — lesz és könnyen törk) laasan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telletten tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, mely valódi selyem módjára soha össze nem pödrödik, csak megpörbül. Ha a valódi selyem hamuját összenyomjuk, elporzik, a hamisítványé nem. — Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, hához szállítva, póstáber és vámtentesen szívesen küld bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyemszövetből. — Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6574

„EGYETÉRTÉS” POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, 1896. Kossuth Ferencz, felelős szerkesztő. Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olesó eszközével, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar újra elmaradó, új előzetéseket szeressen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közleményeit, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi, jó hírnevét mint használatos napilapja állandóan fenntartani, hogy az uton ne csak régi előzetéseit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradtandóan meg is szaporítsa. Hogy ezt a célt elérjék, erre nézve legnagyobb támaszuk a lap nagy szerelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalán majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendszer 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalán jelennek meg, a mi azonban csak tíznaponként történik. Illyenkor az Egyetértés 12-20, illetőleg a kisebb alakban számított 36-60 oldalnyi terjedelmű. Csakis a lap ily nagy méretet tesz lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai e nemben a legteljesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely a tudósításokat minden pártszínezetű olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő tárcza- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan két kiadó regényt közöl egyszerre, részint eredeti, részint a modern világrodalom remekeiből válogatva elsőrangú műfordítók fordításában. Az egy év alatt közölt regények 400-500 nyomtatott ívre, vagyis 40-50 rendszer regénykötetre rúgnak. Illy 40-50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek minden közéletünk kitűnősei és elsőrangú publikisztikáit által irrt vesztőköteket és egyéb politikai közleményeit, bő hírvonalát, eredeti tárczát és ország- és világ hírvonalát, az Egyetértés saját levelezőjéből, továbbá a vasárnaponként megjelenő egy-egy szaklapot pótló „Irodalom”, „Tanügy” és „Mezőgazdaság” című országos hírvonalatokat s végül az Egyetértés legjobban informált közgazdasági, ipar és mezőgazdasági rovatait és megbízható társadalmi tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes. Mindezen előnyök dacára az Egyetértés előzetési ára a legmérsékeltőbb: Egész évre 20 frt — Fél évre 10 — Negyed évre 5 — Egy hóra 1 : 80 Előzetéseket legelőszörében postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papnövény-utca 8. intézendők.

A POZSONYI Kereskedelmi Akadémia,

melynek végbizonyítványa egy évi önkéntesi katonai szolgálatra jogosít, és melynek eddig végzett tanulói legelső rendű kereskedő, gyári és bankári cégeknek vagy közhivataloknak és a mezőgazdaságban nyertek alkalmazását, 1896 szeptember 1-én 12-ik évfolyamát nyitja meg. Az intézetet a múlt isk. évben 292 tanuló látogatta, köztük 231 vidéki, kiknek jó családoknál való elhelyezése ügyében az igazgató készséggel jár a szülők kezére. Minden írást tájékoztató évi jelentés levelező lapon is kérhető. Pozsony, 1896 július hó. JÓNÁS JÁNOS igazgató.

A főváros legszebb látványossága A Magyarok Bejövetele

Feszty kőrkép Városligetben Andrássy-ut végén. Látható reggel 6-tól este 10 óráig, az esti órákban villany-világításnál. Belépő díj: Reggel 6-tól délelőtt 9 óráig 30 kr., gyermekjegy 20 kr. — Délelőtt 9-től este 10 óráig 50 kr., gyermekjegy 20 kr.

Legjobb és leghíresebb pipere hólgyopor: a La VELOUTINE Különleges Rizapor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERESZ. PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Magy. kir. államvasutak. Hirdetmény. (Németalföld-osztrák-magyar vasuti kötélek.) Folyó évi október hó 1-jével a fenti kötélekforgalomban kocsis- és fuvarleventéket legalább 5000 kg. súlyban elszállítandó, hajlított fából készült butorküldeményekre módosított díjtételek lépnek hatályba, minek folytán az említett időponttól kezdve a németalföld-osztrák-magyar kötélek II. rész, 3. füzetének folyó évi május hó 1-től érvényes I. pótlékában foglalt vonatkozó díjtételek hatályon kívül helyeztetnek. Az új díjtételek tekintetében az érdekeltektől megvárakoztatva állomásoknál szereshető bővebb felvilágosítás. Budapest, 1896 augusztus 18-án.

Délnémet-osztrák-magyar vasuti kötélek. (Élő baromfi-nak gyorsárúként való szállítására f. é. szeptember 1-től érvényes díjszabás kiadása.) A fent megnevezett kötélek forgalomban f. é. szeptember hó 1-ével új díjszabás lép életbe élő baromfi-nak tetszés szerinti mennyiségben gyorsárúként való szállítására. Ezen díjszabás közvetlen díjtételeket tartalmaz egyrészt a magy. kir. államvasutak és a cs. k. szab. déli vaspályafársaság (magyar vonalak) állomásai, másrészt a württembergi kir. és a badeni nagyhérszégi államvasutak, a pfälzi vasutak, a hesseni Lajos vasut, a Maina-Neckar vasut, a M. m. frankfurti kir. vasutigazgatóság és a St. Johann-sawarbrückeni kir. vasutigazgatóságok állomásai közötti forgalomban. Ezen füzetben „Budapest” állomásánál kitett díjtételek a budapest-józsefvárosi állomáson esetleg feladásra kerülő szállítmányokra is érvényes. Ezen díjszabás a részben vasutigazgatóságoknál 30 kr-ért kapható, Budapest, 1896 augusztus hó 18-án. Az igazgatóság.

Leggyorsabb segély ZENKE ZOLTÁN „BARÁT ITAL” növénysszer készítménye. Használati könyvvel együtt kapható 40 és 80 kros 100-vegekben Budapest: Ríchtárszky Ernő II. ker. f6-utca 49. szám, Füredi József II. ker. Iskola-utca 22. sz. Hílscher Rezső IX. ker. soroksári-utca 39. sz. fűszerkereskedésekben továbbá a főváros minden nagyobb üzletében és a vidéken, valamint a készítőnél utánvét mellett H.-M.-Vásárhelyen, Árpád-utca 12. szám. Használati könyv ingyen és bérmentve küldetik.

Szülők figyelmébe! Internátus

gyenge vagy elégtelen osztályzatú tanulók számára Miskolczon, Kis-Hunyad-utca 4. Teljesen megbízható. Értesítőt küld MARCSEKÉNYI J. M. igazgató.

Dr. KUN ZOLTÁN kiropróbt igazg. orvos gyógyszerel. Vérvéző labdacso, rőszaszára cukorka: vérszegénység, gyökérokosok, gyengélekedők, görvélýkőrosok, lástalan tüdőbetegelmek legjobbgyszeere. 1 üveg ára 1 frt 80 kr. Hurut labdacso, gyomorhurut, tüdő- és gégehurut, máj- és hólyagbetegelmek, sárgaság, máj- és hólyagbetegelmek ellen legkínóbb 1 üveg égzszíkek cukrozott labdacso ára 1 frt 80 kr. Noi betegségek ellen legkínóbb gyógyszer az IRRIGÁLÓ FÖZ 1 doboz 1 forint 20 kr. Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájvízek fölötti Kíttnáó óvszere a ragályos torokbajoknak is! Ára 60 krajczár. A Purpurin Crème arcz- és kékenőcmek meglepő hatás van! 5 nap alatt az arczról minden foltot eltávolít s bárszonszerűvé varázsolja. 1 tévely 1 frt 20 kr. Kaphatók a készítőnél: TRSTYANSZKY K. gyógszeresznél Sárospatakon. Főraktár Budapest: Török József gyógszeráruban, Király-utca. Dr. Buday Emil gyógszeráruban, Városháza-tér. Minden drogus-üzletben és gyógszeráruban kaphatók.

A hangszer-kiállításn mindennap d. u. 4-7 óráig Margit és Gizella leányaim saját készítésű cimbalmaimon kettesben hangversenyeznek, helytőlől nélkül. — Ajánlona únsan felszerelt hangszer-raktármatn hegedű, furola, harmonika, autómataák zenével, zongora, cimbalmok s egyéb hangszerekben. Cimbalom iskola 3.50. Cimbalmozok Folyóírata egy évfolyam 4.80. Elfogadok minden szakba vágó javításokat. — Képes árjegyzéket ingyen küldök. — Tisztelettel.

HORVÁTH ISTVÁN, József főherceg 8 es. és kir. fensége udvari szállítója. Budapest, Kerepesi-ut 46. és Erzsébet-körút 2. szám.

Korunk fő nyavalójája az idegesség és vértelenység, melyből számtalan más kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a VASAS CHINABOR 1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldés 6 frt. Ezen bor a saját magam által termelt mensesi Sherryvel van készítve és minden hasonnevű készítmények között a legjobbné chinaalját és vasat tartalmazza. Bozsnyay Mátýás gyógszer. művegyt. Aradon. szeti laboratoriums, Kapható Budapest: Török József gyógszeresznél és minden magyarországi gyógszeráruban.

MATTONI-FÉLE GISSHÜBLER legújabb égvényes SAVANYU-KÚT

Hirdetések felvetetnek a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. RÖSER JÁNOS nyilv. tan- és nevelő-intézete BUDAPEST, Aradi-utca 10. szám, Röser-ház. Ezen intézet alapítottott 1853-ban. Eddigi tanulók száma 13,781; magában foglalja a nevelő-internátust, melyben vidéki családok fiait teljes ellátást, felügyelet és nevelést nyernek; a felső kereskedelmi iskolát, mely egyenrangú és egyenjogú a kereskedelmekkel, akadémiákkal, záróbizonyítványai az egyévi katonai szolgálatra jogosítanak; a polgári iskolát, mely egyenjogú és egyenrangú az ÁMami és községi iskolákkal. Növendékek fölvetele augusztus 31-ig. Tanácsos azonban a beiratást minél előbb eszközölni, mert az elmúlt évben sem adhattunk a később jelentkezőknek helyet. — Értesítést küld és felvilágosítást ad az igazgató: RÖSER JÁNOS, Budapest, VI., Aradi utca 10.

Erzsébet királynéhoz Budapest, IV., Egyetem-utca 5. Kényelmes egyes és családi szobák mérsékelt árban. Előjegyzések elfogadtnak. Berescky J. szállodatulaja.

Stefánia szálloda VII., Murányi-utca 53., közvetlen a kiállítás területe mellett. 70 szőpen berendezett szobával. — Szobaárak 24 órára 80 krtól feljebb, szükség esetén kérétek előjegyzéseket a szálloda igazgatójához küldeni. Papp Emil szálloda-igazgató. Nagymenyeri Rajcs Zoltán szálloda-tulajdonos.

Plasticon, Andrássy-ut 69.

Igen tisztelt asszonyom! Mélyen tisztelt uram! Kötelességünket teljesítjük, ha tisztelettel értesítjük, hogy a régi műcsarnok palotájában, Andrássy-ut 69. szám, a hol a „PLASTICON” vállalat mutatja be az ő művészies látványosságait, megnyitották a

KALIFA tündéerkertjét. Az ezereg éj csudás regéi írják le a költői művészetnek ezt az alkotását. A szemnek káprázatos látványossága ez a kert. Pazarul ékesítve keleti növényekkel, illatos virágokkal.

A Kalifa tündéerkertjét és a „PLASTICON”-t nézze meg mindenki! Budapest, 1896. évi május hó.

„PLASTICON”, a műcsarnok régi palotája, Andrássy-ut 69.

Konstantinápoly Budapesten. A főváros legszebb és legkellemesebb látványos mulatóhelye a Gellérthegy alján. — Hetenkint 2-3-szor rendez JAMES PAIN, a világhírű angol pyrotechnikus. LÁTVÁNYOSSÁGOK: Keleti nagy bazár, ezzel kapcsolatosan Sulejman szultán ezüstágya és diadalsátra (3 millió franc érték), török tánczosnók, velencei úg-fuvó, különféle török és olasz látványosságok.

Csolnakcorsó a Bosporuson, lovaglás elefánton, tevéken, ázsiai ösvéreken, tündéries kivilágítás mellett. Diszfelvonulás exotikus pompával. UJ LÁTVÁNYOSSÁGOK: Martin gyönyörű előképei, Frascati kert, vízi ballet. A népligetben nagy állatsereglet, útvesztő stb. stb. KÖZLEKEDÉS: Az összes hajóállomásokról, villamos vasuton és társaskocsin. Belépő díj: rendes napokon: 30 kr., tüzijátékos napon: 40 kr.

Kényelmes szobák kaphatók naponta 1 forint 50 krajczártól feljebb a San Souci szállodában Budapest, Hajnal-utca 6. szám.

Adria szálló I-60 rangú, a főváros központjában, Kerepesi-ut 41. szám a nép-színház közelében. Tulajdonos RÉMI RÓBERT.

Metropole szálloda VII., Kerepesi-ut 58. Elsőrangú szálloda, kedvező helyen, kényelmesen berendezve. Kíttünő ételek és italok, figyelmes kiszolgálás mellett.

Vérszegényeknek és üdülőknek. Némethirol. jegyzőkönyv 72168. szám.

Ferratin a tápszerek vas-összekötése. Eredeti üveges 25 gramm. Ferratin-csekoládé-pasztillák eredeti cartonban 50 db. Kaphatók gyógtárakban és detali-drogistáknál.

Debreczen szálloda közel a keleti (központi) pályaudvarhoz, kocsis felesleges. VII., Kerepesi-ut 88. Szobák mérsékelt árban; tisztán kezelt italok, valamint jó magyar zamatos ételek kaphatók.

Páris szálloda VI. Váci-körút 25. Kényelmes 100 vendégszoba, elegáns kávéház és ét-terem, izléesesen berendezett Bachus-pincze. Minden pályaudvarhoz kényelmes közlekedés, villamos-vasut megállóhely. Előzékeny kiszolgálás és mérsékelt árak. Simon Pál szálloda-tulajdonos.

Versenytárgyalási hirdetmény. 51132 sz./V. 1. A promontori Dunaág ercsii szakaszán 1896. és 1897. években létesítendő és 70696*70 m³ kőhányás, 12,691*0 m² kőrakat, valamint 5163*10 m³ földmunka és 1.033,947*73 m³ kotrásból álló szabályozási munkálatoknak vállalati uton való biztosítására, folyó évi szeptember hó 2-án déli 12 órakor a földmívelésügyi m. kir. ministerium tanácstermében nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni. Az ajánlatok benyújtására, valamint a szerződésre vonatkozó adatok a budapesti m. kir. folyamammérnöki hivatal helyiségében (IV. kerület Mária Valeria-utca 14. sz. IV. em.) d. e. 9-2 óráig megtudhatók. Kelt Budapeston, 1896. évi augusztus hó 10-én. Földmívelésügyi m. kir. minister.

Tan- és nevelőintézet RÁKOS-PALOTÁN.

Az intézet egy öt hold kiterjedésű parkban fekszik. Növendékek fölvetetnek 4 elemi, 6 polgári, 8 gymnasiumi osztályba. Az elemi, polgári és a négy első gymnasiumi osztályok a nyilvánosság jogával vannak felruházva. A gymnasiumi négy felső osztályba járó tanulók is alapos oktatásban részesülnek és mint magántanulók egy nyilvános főgymnasiumban tesznek vizsgát. A magyar, német, francia és latin nyelvek alapos tanítására különös súlyt fektetnek. A szellemi tehetségek fejlesztése mellett a test edzése is kiváló gond fordítatik. Kíttünő tanerők. Alapos oktatás és gondos felügyelet. Erőt adó jó táplálék. Kíttünő viz. A növeldei díj mérsékelt. Ismertetővel (programmal) és bővebb felvilágosítással szívesen szolgál Rákos-Palotán (Budapest szomszédságában. Vasuti, posta- és távirai állomás.) WÁGNER MANÓ, igazgató, intézettelajdonos.

KÜHNE E. MÖSONBAN. Magyarország legrégibb gazdasági gépgyára (1856) ajánlja 40 év óta általán elismert és több mint 17.000 példányban elterjedt SORVETŐ-GÉPEIT sík és hegyes talajra. — Egyedüli gyártása a szab. Laacke-féle szántóföld és rétboronáknak (25-féle nagyságban). Ventzki-féle szab. takarmányfülesztők. — Uj hengerek. Sack-féle ekék minden nagyságban, 2, 3, és 4 vasú ekék bármely talajviszonyokhoz. Kósták, magtárrosta, 33 frt. Konkolyozók, morzsolók, szeeskaavágók stb. Uj: CZIROKUSÉPLŐGÉP. Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 57a szám.

BUDAPESTI CZÉGEK.

FÖLDVÁRY IMRE
főföldvált- és fehérmű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és
VII., Kerepesi-út 6., a Pannónia mellett.
Telefon.
Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek.

„Toronyórák“
palota, laktanya, gyári órákat,
villanyórákat,
legelőnyösebben rendez be
Mayer Károly L.
I. m. Állami kezelem. gőz-órágyára
Budapesten, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzék, költségvetés, bérn.

Franciaország
Németország
Csehszlovákia
Magyarország

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemelet)

A Magyar Asphalt
részvény-társaság
Budapest, Andrássy-út 30
elvállalja jótállás mellett
legelőnyösebben
asphalt-burkolatok
fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökere
szárasztatását.
Telefon.

Franklin-Társulatnál megjelent.
POCSAJYÉK.
Regény.
Irtta
Fröhlichné Mórca Paula.
Ára füze 1 frt 50 kr.

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
Alapítva 1878
Veszek! Eladok! Cserélek!

Gummiárak,
betegápolási-czikkek sérülőkötők (összerak F. Berguerand
párisi gyárostól), legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándor egyetemi kötszerésznel,
Budapest, Erzsébet-körút 50.

MARGIT-CRÉME
hírneves, az elegáns hölgyek által
használt arczfénye (nem száros ke-
rtes) rövid idő alatt ifjítja és szépíti
az arcot, eltávolítja arczáról minden-
nemű bőrtisztítást.
Egyedüli szer szepő, májfoltok,
pattanások, bőrtarka (mitesser) ellen.
Bámulatos hatása abban rejlik, hogy
a bőre kenve az által rögtön fölve-
telik és ez okozza azon csodás átala-
klást, hogy szepőlőtt vagy májfolt-
okkal teljesen fedett arcz 3-4 nap alatt alabástrom
fehérré lesz.
Mivel nem száros — nappal is alkalmazható, — a créme-
vel bekenett bőrön a hölgyor remekül tudad. Ára 50 kr. 1 frt.
Margit-szappan ára 35 kr. — Margit-hölgyor,
fehér, rózsás és créme színben ára 60 kr. — **Margit-**
lógópép 50 kr.
FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza,
Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár **BUDAPESTEN,** Török József, Király-utca.

A világ legnagyobb csataképe.
Kosciuskó győzelme
Raczlawiczánál.
STYKA és KOSSÁK lengyel festő-
művészek óriási körképe
a városligetben Aréna-út.
Reggel 8 órától nyitva.
Este villamos világítás. Villamos vasut végállomása.
Belépti díj 1 korona.

Eppen Amerikából megérkezett!
5000 Photoret
(Mellényzseb-fényképező)
nagyserpen sikerült találmány, magától Edison-
tól megdicserve. Felvételre mindig készen. Pil-
lanc-fényképező.
Egy teljesen felszerelt Photoret ára
Film-mel 36 felvételre 4 frt.
Használatban az amerikai, francia és angol rend-
őrségeknel.
A Photoret főraktára:
Bécs I., Pradigergasse 3. szám.

Kitüntette
Páris 1889. Brüsszel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor
Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse
220, a francziorsági orvosi társulat tagja.
Orvosilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sike-
res, még idült gyomorbojoknál is.
Szállít próbára ingyen, csupán a viteldij meg-
térítése mellett, berlini főraktárából.
Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60
Raktár:
Budapest: Török József gyógysz.
király-utca 12. szám.

Sz.-Lukácsfürdő
Nagy kénes iszapfürdő,
iszapborogatások, meleg zu-
hanyfürdők. Massage, kád-
fürdők, külön férfi- és női
gőzfürdők és uszodák.
részv.-társ.
Budapest.

VÁRADY MÁRTON
IV. kerület, Múzeum-körút 35. szám.
Szerez és elhelyez egy helyben mint vidékre:
Szakácsnő, szobalány, mindenes leányok, dada, vasalónők,
továbbá gazdasszonyok, kulesárnők, társalgónők, árusnők,
szepességi német lányok, bonnekok, gyermekkertésznők, ura-
sági inas, portás, irodaszolga, lovasz, kocsis, kocsisok, ura-
szakácsok stb., stb.

Elite kávéház
a budapesti karambol kör helyiségeivel
VII., Kerepesi-út 20.
A főváros legnagyobb kávéháza. Az ország leg-
jobb 12 billiárdjával. Hűgő büfé. Tiszán ke-
zelt italok. Pontos kiszolgálás. Az összes bel-
és külföldi hírlapok. 50 Telefon-Hirmondó! Estéknél
czigányzene. Kifinomott ventiláció.

Az Elite kávéház
tejcsarnok
a kijárat területén. A villamos vasút megállóhelye.
(Hőfőde pavillon, jégcsapokkal, a Ganz és malom-
ipar pavillonok előtt). A kijárat látogatónak ked-
venc találkozási helye.
Hűgő ételek és pompás italok rendes városi árak
mellett.

Pokol kávéház
a híres Dante pokol-körkép területén levő kertben.
A főváros legkedvesebb és legkellemesebb üdülő
helye. Nap és eső ellen védő markisokkal. Előfák
és bokrok között lévő aranyas lugásokkal. — Rendes
városi árak!

Pilseni sörcsarnok
Ós-Budavárban.
A kijáratból átvívó hid lábánál. Czigányzene,
katonazene és külön szimpaddal.
Elvünk mindenből a legjobbat nyújtani mér-
sékelt árakon.
HEINDEL FERENCZ és ADORJÁN GYULA
tulajdonosok.

ÓS BUDAVÁRA
a főváros legelőnyösebb látványos mulatóhelye
(a kiállításal kapcsolatban)
május 1-én megnyit. — Nyitva délelőtt 10 órától
reggelig.
Bérletjegyek az évadra 6 frt.
Kaphatók: Ós Budavárban (állatkert). Előjegyezhetők:
„Millenium” utazási és ellátási vállalatnál (Gizella-tér 4.), vala-
mint a Telefon-Hirmondó városi irodájában (Andrássy-út 30.).

Az első magyar
nőgyimnasiunba,
mely internatussal és elemi iskolával van kap-
csolatban, a beírások folynak. Bővebb felvilá-
gosítással (prospektussal) készséggel szolgál
kívánatra az igazgatóság:
Budapest, Kerepesi-út 65. I. em.

27 éven át
v. állami kórházi
igazgató orvos
gyógyít gyorsan, discre-
tül és biztos sikerrel
minden férfi és női bajt.
Czim: Kardos
specialista,
Kerepesi-út 6. (kere-
pesi-bazár) I. em. ajtó 2.—
Bendel: d. e. 7-8, 11-2,
d. u. 6-7-ig. Levélben is.

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely.
BUDAPEST.
A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hővíz kitűnő eredménytel használható a kö-
vesköv kőralakok ellen: körsvény, osz, szabák, idült kőtegek, máj-
gyomor-, bélbántalmak, hólyaghurut, női bántalmak, garat-
göge-, tüdőhurut, és idegbántalmak. Massage és villamos fürdő.
Tiszta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási terem, posta, telefon,
távirat-, gyógyszerár és elismert jó konyha. Rendelői fűrdőorvos dr. Bauer.
Ántal főhercegi udvari orvos. Naponta katoná- és czigányzene. Hajóközle-
kedés félóránként.
Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig.
A szobáknál szept. hóban 30% engedmény. Ársabály kivá-
natra bérmentve küldetik.
6250
A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest.

35. SZÁM. 1896. BUDAPEST, AUGUSZTUS 30. 43. ÉVFOLYAM.

Megjelenés feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi 12 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egzés évre 8 frt. Kétféle előfizetéshez a postai-
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félre — 6. | egzés évre 5.— | meghatározott viteldij is esztendő.
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félre — 4. | egzés évre 5.— | félre — 2.50

EGY HAZAFIAS SZERB FŐPAP.
ZMEJANOVICS GAVRIL, AZ ÚJ VERSECI GÖR. KELETI
SZERB PÜSPÖK.

E HÓNAP 16-án tartotta bevonulását ősi szé-
kesegyházába Magyarország legfiatalabb
püspöke, Zmejanovics Gavril verseci gör.
keleti szerb püspök, a kit a görög keleti püspöki
zsínat egyhangú határozattal emelt e polczra.
Zmejanovicsot jó híre már rég megelőzte, a
királyért és hazáért lelkesülő egyháznagy nevét
különösen az utóbbi időkben mindenütt ott
láttuk tündökölni, a hol a jó hazafiak e két
eszményéről volt szó. A királyért és a hazáért!
ez volt mindig a jelszava, a melyhez azonban
hozzáfűzte mindig ezt is: a nemzetért és a val-
lásért!

Az új egyháznagy 1847 augusztus 25-én
született a Szerémség egy kis
falujában, Dobanoveciban, a hol
atyja, Mihály, mint a község
lelkésze közbecsülésben és köz-
tisztelőben, anyja Éva közsze-
retetben részesült. A fiatal Gavril
jó nevelést kapott, elvégezte a
főgymnáziumot, majd utána a
theológiát, végül Magyar-Óvá-
ron a gazdasági akadémiát.

1882-ben a néhai Angyelic
Germán patriárkha felszólította
folytán a szerzetesi rendbe lé-
pett s nem sokára mint cs. és
kir. tábort lelkész Boszniába
küldetett, hol az 1891-ig, kilencz
teljes éven át működve, nem-
csak katonai felebbvalói tiszte-
letét, hanem a lakosság szere-
tetét is kivirta. E kilencz évi
fáradtságos, apostolszerű műkö-
dés után, — mert Zmejanovics
kivül az egész országban predi-
kált, s a szerajevói középis-
kolán a hittant is tanította,
— a katonai lelkészi pályáról
visszavonult zárdájának csend-
jébe, mert oda szólította a je-
lenlegi szerb patriárkha, Bran-
kovic György szava, a ki meg-
bizta az egyik legnagyobb zárdá,
a kiterjedt birtoku Krusedól ve-
zetésével, a hol szükség volt

azokra a tudományokra, a melyeket Zmejanovics Magyar-Óváron sajátított el. Zmejanovics itt is megfélelt feladatának, mert csakhamar megbízott a szerb nemzeti egyház jószágainak felügyeletével s felügyelői működése alatt e jószágok virágzásnak indultak. Erdemeinek elismerésül Ó Felsege még mint tábort papot a koronás arany érdemkereszttel, a szerb patriárkha pedig azzal tüntette ki, hogy visszatérte után három évre az arkhimandritai méltóságra emelte a hivatását odaadón teljesítő szerzetest.

A verseci egyházmegye püspöki széke a mult év december havában megüresedvén, a megye kormányzatával Ó Felsege a kormány előterjesztése folytán Zmejanovicsot bizta meg, a ki az egyházmegyéért, mint patriárkhai megbízott, a legfel-
sőbb elhatározás bekövetkeztéig már igazgatta.

Képességét e magas állásra igazolván, a zsínat Zmejanovicsot május hó 18-án tartott ülésében egyhangúlag püspökké választotta s a választásnak a király által történt megerősítése után Zmejanovics a mult hó 26-án Karlóczán a patriárkhai székesegyházban fölszenteltetett.

Hogy azon idő alatt, míg a püspökmegye időleges administratora volt Zmejanovics, mily népszerűsége tett szert a verseci egyházmegyében, azt legjobban igazolja lelkes fogadtatása, a melyen a város és a környék aprajánagyja felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül megjelent, a melyben résztvették a hazafias városi főispán vezetése alatt az összes hatóságok és hivatalok s ezenkívül úgy a római katolikus, mint a protestans és izraelita vallásfelekezetek mint ilyenek, lelkészeik vezetése alatt.

Terünk nem enged, hogy elmondjuk mind-
azt, a mi az új egyháznagy érdemeül szolgál avagy őt jellemző, csak kiragadunk a székesegyházban tartott beszédéből egy töredéket, a mely őt fényesebben jellemzi minden szép szóval:

„Híven Istenhez, híven a királyhoz, híven a hazához tanítani fogom a lelkipásztorkodásomra bizott nyájat; hogy királyáért és hazájáért éljen és haljon; tanítani fogom hiveimet, hogy a hatóságoknak engedelmeskedjenek, mert minden hatalma az Istentől való, hogy az országos törvények előtt meghajoljanak s hogy szentség gyanánt őrizzék az ország alkotmányát; tanítani fogom őket türelemre, békességre, szeretetre s összetartásra Szent István koronájának minden népével, legyen az bármi vallású, beszéljen az bármi nyelven. Ezen feladatomban segíteni fog az Isten, mert csak azt tanítom, a mi előtte valóban kedves s a mit Ő akar.”

Ezek voltak az ő szavai, a melyeket katedráján állva, kezében a kereszttel és pásztorbottal, vállain a püspöki paláttal ékesítve, szilárd hangon az Isten

ZMEJANOVICS GAVRIL, AZ ÚJ VERSECI GÖR. KELETI SZERB PÜSPÖK.

A természetes savanyúvizek között a
Krondorfi
alkalikus SAVANYÚKÚT
elsőrangú kitünőségek
egybevágó vegyelemzési alapján milyenségeleg
az első helyet foglalja el.
Magyarországi főraktár:
V. Széchenyi-utca 3. — Telefon 1108 sz.

A SZÉPSÉG
ÁPOLÁSÁHOZ.
Eddig el nem ért
HATÁS.
KIELHAUSER H.
folyékony
Glycerin-Crème
ártalmatlan anyagokból készült sikerült vegyület, mely nemcsak a bőrt finomítja, hanem tényleg az ifjú üdeséget eleveníti és azt állandóan fenn tartja. Legjobb övszer levegő, szél és napsütés ellen eltávolít napfoltot, szepőt, májfoltot és minden más bőrtisztítást.
Glycerin-Crème-Szappan
kiváló anyha, bársonyszerű bőrt idéz elő. A Glycerin-Crème használatánál ajánlható a
Párisi Hölgypuder
a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehér színre változtatja és azt simán és szárazon tartja.
Hamisított párisi hölgypudertől és Glycerin-Crémétől óvakodjanak; csak az a valódi, melyen a címképen, valamint a csomagoláson a mellékelt védjegy van.
Raktar minden gyógyszerárban és illatszer-üzletben.
Magyarországi főraktár: TÖRÖK JÓZSEF
gyógyszertára Budapest, Király-utca 12.